

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Факультет романо-германської філології

Кафедра романської філології

**ПРАГМАТИКА ЖУРНАЛІСТСЬКИХ КОМЕНТАРІВ ГЛОБАЛЬНОГО
БЕЗПЕКОВОГО МЕДІАДИСКУРСУ (НА МАТЕРІАЛІ ІТАЛІЙСЬКИХ
ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАНЬ)**

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

Цим підписом
засвідчую, що подані
на захист рукопис та
електронний документ
є ідентичні 02.12.2025

студента групи МЛІТм-1-24-1.4д
спеціальності 035 Філологія.
Мова і література (італійська)
Білокурова Дмитра Олеговича

Науковий керівник:
доктор філософії, старший
викладач кафедри романської
філології
Гольцева Марія Ігорівна

Допущено до захисту
Протокол засідання кафедри
романської філології
№ 10/2 від 13.11.2025 р.

Завідувач кафедри романської
філології, доктор філософії
_____Анастасія КОПИТІНА

Київ – 2025

Анотація

Робота містить 90 сторінок та складається з 2 розділів, що присвячені дослідженню теоретичного та практичного вимірів дослідженої теми безпекового медіадискурсу.

Теоретична складова представлена опрацьованими джерелами на тему дискурс-аналізу, соціолінгвістики та дослідження прагматичного аспекту дискурсу.

Практична складова дослідження є результатом опрацювання періодичних матеріалів цифрових італійських медіаресурсів, що висвітлювали безпекові питання та глобальні процеси з різних оглядових перспектив: економічних інтересів, соціально-політичної та ідеологічної. Також враховано особливості італійського медіаландшафту та усталеної традиції висвітлення глобальних процесів, що укорінилась в італійському суспільстві

Важливість роботи обґрунтовується актуальністю розглянутих питань у фокусі практичної частини: проблематики висвітлення подій російсько-української війни, арабо-ізраїльського конфлікту та сприйняття гібридної війни як сучасної форми агресії проти суверенних держав, у поточному контексті — Італії та країн ЄС. Глобальні процеси характеризуються високими темпами динаміки розвитку та потребують постійного вивчення для формування чітких стратегій реагування та пошуку оптимальних рішень.

Ключові слова: *медіадискурс, безпека, прагматика, журналістський коментар, геополітика*

Abstract

Il lavoro di ricerca è costituito da 90 pagine e si suddivide in due capitoli dedicati allo studio delle dimensioni teoriche e pratiche del tema oggetto di ricerca, il discorso dei media sulla sicurezza.

La parte dedicata alla teoria è costituita da fonti elaborate sul tema dell'analisi del discorso, della sociolinguistica e dello studio dell'aspetto pragmatico del discorso. La parte pratica della ricerca è il risultato dell'elaborazione di materiali periodici pubblicati dai media digitali italiani che hanno trattato questioni di sicurezza e processi globali da diverse prospettive: interessi economici, socio-politici e ideologici. Sono state inoltre prese in considerazione le peculiarità del quadro mediatico italiano e la solida tradizione di riflessione sui processi globali, radicata nella società italiana.

L'importanza dello studio è giustificata dalla rilevanza delle questioni esaminate nella parte pratica: la problematica della copertura mediatica degli eventi della guerra russo-ucraina, del conflitto arabo-israeliano e della percezione della guerra ibrida come forma contemporanea di aggressione contro le nazioni sovrane, nel contesto attuale dell'Italia e dei paesi dell'UE. I processi

globali sono caratterizzati da un ritmo di sviluppo molto rapido e richiedono uno studio costante per la formulazione di strategie di risposta chiare e la ricerca di soluzioni ottimali.

Parole chiave: *discorso dei media, sicurezza, pragmatica, commentario giornalistico, geopolitica.*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ І. Теоретичне підґрунтя та методи дослідження медіадискурсу.....	11
1.1.1 Критичний дискурс-аналіз.....	11
1.1.2 Фреймовий аналіз.....	16
1.1.3 Прагматичний підхід у дослідженні медіадискурсу.....	20
1.2 Глобальний безпековий медіадискурс.....	24
1.2.1 Визначення, структура та функції глобального безпекового дискурсу.....	24
1.2.2 Прагматика глобального безпекового дискурсу. Міжнародні стандарти журналістики та журналістський коментар як жанр.....	27
Висновки до розділу 1	31
РОЗДІЛ ІІ. Глобальний безпековий медіадискурс на прикладі матеріалів італійських засобів масової інформації.....	33
2.1. У контексті російсько-української війни.....	33
• 2.1.1. У період гібридної фази війни.....	33
• 2.1.2. Після початку повномасштабного вторгнення РФ.....	39
2.2 У контексті арабо-ізраїльських війн.....	57
2.3 У контексті гібридної війни.....	67
Висновки до розділу 2.....	78
ВИСНОВКИ.....	79
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	81

Вступ

У сучасному світі медіапростір відіграє ключову роль у формуванні суспільної свідомості, політичних орієнтацій та культурних цінностей. Засоби масової інформації не лише відображають реальність, а й активно конструюють її, задаючи певні інтерпретаційні рамки для розуміння подій, явищ і соціальних процесів. У цьому контексті медіадискурс стає одним із найвпливовіших механізмів комунікації, який формує ставлення суспільства до глобальних і локальних проблем.

Вивчення медіадискурсу є надзвичайно важливим, оскільки воно дозволяє простежити, яким чином мова ЗМІ відображає і трансформує соціально-політичні процеси, закріплює або, навпаки, підважує ідеологічні наративи. Аналіз медіадискурсу дає змогу виявити приховані смисли, прагматичні стратегії та комунікативні наміри, що стоять за публічними висловлюваннями, а також зрозуміти механізми впливу на масову свідомість.

Метою дослідження є виявлення й аналіз структурних та прагматичних особливостей глобального безпекового медіадискурсу, який репрезентується в італійських періодичних виданнях, із метою з'ясування, як мовні ресурси, тематичні рамки й дискурсивні стратегії формують уявлення про глобальні загрози, безпеку та геополітичні актори.

Об'єктом дослідження є глобальний безпековий медіадискурс - наративи, висвітлення й інтерпретації тем безпеки, конфліктів, загроз і міжнародних відносин у медіа.

Предметом дослідження є структура (лексичні, граматичні, тематичні компоненти) та прагматичні (комунікативні, ідеологічні, функціональні) характеристики дискурсу у корпусі італійських періодичних видань (газети, журнали, аналітичні медіа).

Дослідження медіадискурсу має не лише лінгвістичне та комунікативне значення, а й ширший соціокультурний вимір: допомагає оцінити роль медіа у формуванні ціннісних орієнтирів, політичної культури та суспільних світоглядних уявлень.

Європейський медіадискурс має виразну регіональну специфіку, зумовлену історичним розвитком континенту, політичною структурою ЄС, багатомовністю та культурним розмаїттям. На відміну від інших інформаційних просторів, європейський медіаландшафт характеризується високим рівнем політичного плюралізму, усталеними демократичними комунікативними традиціями та чітко регламентованими нормами журналістської етики. Водночас медіа країн Європи демонструють різні моделі інтерпретації подій залежно від національних інтересів, історичного досвіду та домінантних суспільних наративів.

Регіональну своєрідність Європи визначає також розвинена система наднаціональних інституцій, зокрема Європейського Союзу та Ради Європи, що створює багаторівневу структуру комунікативних потоків. Це призводить до формування унікального багатoshарового дискурсу, у якому співіснують національні медіа, транснаціональні інформаційні агенції та європейські інституційні канали. Така поліфонія голосів робить європейський медіадискурс особливо показовим для аналізу взаємодії між локальними та глобальними наративами.

Крім того, Європа є простором з інтенсивними інформаційними обмінами та взаємовпливами, де медіа різних країн постійно реагують на суспільно-політичні процеси сусідів. Це формує своєрідну «регіональну чутливість» медіадискурсу, у межах якої спільні загрози — міграційні кризи, виклики глобальної безпеки, екологічні ризики чи російська агресія — отримують різні, інколи контрастні, інтерпретації залежно від внутрішніх політичних і культурних контекстів окремих держав. Така багатовимірність робить європейський інформаційний простір важливим об'єктом дослідження для розуміння того, як формуються та поширюються смисли, що впливають на політичні рішення, громадські настрої та міждержавну комунікацію.

Італійський медіадискурс вирізняється особливою регіональною специфікою, що сформувалася під впливом історичних, політичних та соціокультурних чинників. Попри спільний національний інформаційний

простір, Італія демонструє суттєві відмінності між північними, центральними та південними регіонами, що позначається на тональності, фокусах та інтерпретаційних стратегіях медіа. Ці відмінності зумовлені як історичною нерівномірністю економічного розвитку, так і сталими культурними наративами, які визначають локальне сприйняття політичних і суспільних процесів.

Важливу роль у формуванні італійського інформаційного поля відіграє традиційні політичний плюралізм, внутрішньомедійна конкуренція та вплив великих медіагруп, що належать до різних політичних і комерційних центрів тяжіння. Така структура створює складну систему комунікативних взаємодій, у якій загальноєвропейські та глобальні події інтерпретуються через призму внутрішньополітичних інтересів та соціальних очікувань. Особливо це помітно у висвітленні теми глобальної безпеки, де італійські медіа поєднують прагнення до консенсусу з притаманною країні чутливістю до питань міжнародної стабільності, міграції та економічної безпеки.

Додатковий вимір італійського медіадискурсу пов'язаний із глибоким історичним досвідом країни — від спадщини античної риторичної традиції до травматичних уроків XX століття, зокрема доби фашистського режиму. Цей історичний бекграунд значною мірою впливає на сучасні комунікативні практики, сприяючи виробленню дискурсивної настороженості щодо мілітаристських наративів і водночас формуючи підґрунтя для розвитку пацифістських і проєвропейських інтерпретаційних моделей. У результаті італійські ЗМІ створюють багатошаровий інформаційний простір, де локальні, національні та європейські орієнтири взаємодіють і конкурують, визначаючи особливу форму медіапредставлення питань глобальної безпеки.

Історична традиція Італії протягом останніх ста років істотно вплинула на структуру та зміст сучасного медіадискурсу, визначивши його чутливість до питань влади, ідеології, міжнародної безпеки та суспільних конфліктів. Одним із ключових чинників стала епоха *ventennio fascista* (1922–1943), коли медіа були перетворені на інструмент державної пропаганди. Тривала практика

централізованого контролю, цензури та мобілізаційної риторики сформувала у суспільстві глибоке усвідомлення важливості інформаційної свободи, а також настороженість до будь-яких проявів маніпулятивних або надмірно милітаризованих наративів. Після падіння режиму саме негативний досвід тоталітарного управління медіа став одним із фундаментів демократизації італійського інформаційного простору.

Період після Другої світової війни, позначений інтенсивними політичними трансформаціями, посприяв формуванню плюралістичної моделі комунікації, у якій різні партії та ідеологічні течії мали власні медіаресурси. Конфлікт між християнськими демократами, соціалістами та комуністами впродовж «холодної війни» відбився на медійній палітрі країни, зміцнивши традицію багатоголосності та дискурсивної конкуренції. Це зробило італійський медіапростір одним із найполітизованіших у Західній Європі, але водночас — одним із найбільш рефлексивних щодо власних інтерпретаційних практик.

Важливою складовою італійської традиції став також період економічного піднесення 1950–1970-х років, що збігся з розвитком мас-медіа: розширенням телевізійної мережі RAI, появою приватних телеканалів та зростанням ролі друкованої преси. Медіа поступово перетворилися на центральний компонент політичного процесу, впливаючи на формування суспільних настроїв під час криз — від «свинцевих сімдесятих» (*Anni di piombo*) (див. Рис.1) до хвиль корупційних скандалів 1990-х. [63]

Саме в ці десятиліття укорінилася модель дискурсивної поляризації, яка й сьогодні визначає спосіб інтерпретації гострих соціальних та міжнародних тем.

Ри
с. 1.
Шпальт
и газет
епохи
«свинце
вих
сімдесят
их» -
кризовог
о
періоду
в історії

післявоєнної Італії, що зазвичай пояснюють економічною рецесією. Відомий з огляду на значне погіршення криміногенної ситуації та інституційну кризу.

[джерело: <https://www.culturabologna.it/objects/verso-il-2-agosto-un-bisogno-di-memoria-e-giustizia>][64]

Окреме значення має постфашистська пацифістська традиція, що розвинулася в Італії після 1945 року на тлі широкого суспільного засудження тоталітарного минулого. Вона сприяла формуванню критичної позиції щодо мілітаристських риторичних стратегій та підсиленню схильності до дипломатичних, гуманітарних і діалогічних інтерпретацій у ЗМІ. У ХХІ столітті, під впливом європейської інтеграції та глобальних криз, ця традиція трансформувалася, поєднуючи прагнення до миру з необхідністю реагування на нові виклики безпеки. Як результат, сучасний італійський медіадискурс балансує між історично сформованою антимілітаристською чутливістю та загостренням потреби у твердій оцінці загроз.

Італійська історична траєкторія - від досвіду тоталітарної пропаганди до демократичного плюралізму та пацифістської рефлексії сформувала складний, багатогарбовий підхід до медіапредставлення глобальних подій. Саме ця

історична тяглість пояснює специфіку сучасних італійських інтерпретацій питань міжнародної безпеки, міждержавних конфліктів та рольових стратегій країни в європейському інформаційному просторі.

РОЗДІЛ 1. Теоретичне підґрунтя та методи дослідження медіадискурсу

1.1.1 Критичний дискурс-аналіз

Вивчення медіадискурсу ґрунтується на широкому спектрі методів, що дозволяють аналізувати як мовну форму медійних текстів, так і соціальні, когнітивні та ідеологічні чинники їхнього функціонування. Міждисциплінарний характер цього напрямку зумовлює поєднання якісних і кількісних методів, що забезпечує всебічне розкриття дискурсивних механізмів впливу. Основним методом у рамках поточного дослідження є критичний дискурс-аналіз.

Критичний дискурс-аналіз (CDA) — це метод дослідження мови та дискурсу, орієнтований на виявлення зв'язку між мовними практиками та владними структурами. Представлений у працях Н. Ферклафа, Т. ван Дейка та Р. Водак, цей підхід ґрунтується на припущенні, що медіатексти не є нейтральними: вони формують соціальні уявлення, закріплюють певні ідеології та беруть участь у відтворенні або трансформації соціальних нерівностей.[65]

CDA аналізує, **як за допомогою лексичних виборів, граматичних конструкцій, стратегій номінації та аргументації медіа конструюють образи соціальних акторів, визначають структуру подій і впливають на сприйняття аудиторії.**

Вивчення медіадискурсу передбачає аналіз не лише мовної структури медійних текстів, а й тих соціальних, когнітивних та ідеологічних механізмів, які визначають їхнє створення, поширення та інтерпретацію. У межах критичного дискурс-аналізу медіадискурс розглядається як форма соціальної практики, що водночас відображає та відтворює владні відносини у суспільстві. Міждисциплінарний характер цього підходу зумовлює поєднання якісних та кількісних методів, але ключове завдання CDA — виявити, **як саме мова медіа нормалізує певні ідеологічні конструкти, позиції та моделі нерівності, а також які інтерпретаційні рамки задають ці тексти аудиторії.**

Ферклаф і Водак (1997) узагальнили основні принципи CDA наступним чином [65]:

- 1) CDA досліджує соціальні проблеми.

- 2) Відносини між представниками влади є дискурсивними.
- 3) Дискурс формує суспільство і культуру.
- 4) Дискурс виконує ідеологічну функцію.
- 5) Дискурс є історичним.
- 6) Зв'язок між текстом і суспільством є опосередкованим.
- 7) Аналіз дискурсу є інтерпретативним і пояснювальним.
- 8) Дискурс є формою соціальної дії.

У поточному дослідженні CDA застосовується для аналізу способів, у які медіа конструюють інтерпретаційні рамки й формують уявлення аудиторії про події. Згідно з вихідними положеннями цього підходу, дискурс ніколи не є нейтральним; навпаки, він відтворює або підважує наявні владні структури та ієрархії. Саме тому критичний дискурс-аналіз орієнтований на детальне дослідження лексичних і синтаксичних виборів, стратегій номінації та аргументації, а також соціально-когнітивних чинників, що впливають на розуміння повідомлень аудиторією.

У структурі наукової роботи CDA виконує декілька ключових функцій. На рівні теоретичного обґрунтування він дозволяє задати концептуальну рамку, в межах якої мовні явища розглядаються у зв'язку з макрополітичними процесами, соціальними структурами та інституційними інтересами. На рівні емпіричного аналізу CDA забезпечує інструментарій для систематичного опрацювання текстів, що включає ідентифікацію дискурсивних стратегій, інтерпретаційних моделей та ідеологічних маркерів. У практичному вимірі цей підхід допомагає оцінити потенційний вплив медійних формулювань на громадську думку, політичні рішення або міжнародні комунікації.

Застосування CDA є особливо релевантним для аналізу медіарепрезентацій війни, оскільки дозволяє виявити, як різні медіасистеми конструюють образи сторін конфлікту, визначають причинно-наслідкові моделі подій та легітимують певні дії. Наприклад, у контексті повномасштабного вторгнення РФ проти України, CDA дає можливість дослідити, як медіадискурс різних країн інтегрує історичні уявлення, політичні інтереси та внутрішні

соціальні напруження у наративне оформлення війни. Це створює підґрунтя для подальшого аналізу того, як міжнародні медійні інтерпретації впливають на політику підтримки України, а також на формування суспільних настроїв у країнах Європи.

Така інтеграція має на меті забезпечити логічно обґрунтовану методологічну основу для дослідження медіадискурсу, що дозволяє поєднати лінгвістичний аналіз із соціально-політичною інтерпретацією та сформувати багатовимірне бачення досліджуваного матеріалу.

На основі згаданих раніше принципів CDA, пропонуємо здійснити класифікацію матеріалу. Демонстративним зразком було обрано журналістський коментар Стефано Стефаніні від 25 листопада 2025 року «A un passo dalla pace in Ucraina? Forse, ma è il passo più lungo» для видання La Stampa [66].

Публікація відтворює багаторівневу дипломатичну динаміку, що розгортається навколо спроб припинення російсько-української війни, та структурно демонструє глибоку асиметрію акторів, інтересів і комунікативних стратегій. Автор виходить із припущення про можливість наближення американсько-українського узгодження щодо мирного плану та відразу протиставляє йому російську реакцію, репрезентовану через позицію Сергія Лаврова, голову російської дипломатії. У вимірі лексико-структурного аналізу, початкова рамка вибудована навколо модальності припущення («ammesso che...»), яка створює атмосферу обережного очікування, тоді як російська репліка вводиться різко й категорично, через формулу «siamo pronti a rifiutare».

Опозиція у такій розгортці формує у читача уявлення про нерівність переговорних намірів: США та Україна конструюються як суб'єкти пошуку рішення, Росія — як суб'єкт блокування.

За критерієм залученості до висвітлення соціальних проблем, автор надає огляд динаміки важливого соціально-політичного питання — встановлення тривалого миру в контексті російсько-української війни. Саме висвітлення проблематики є основною комунікативною інтенцією автора коментаря.

Дискурсивність матеріалу також зумовлюється залученістю політичних фігур як основних згаданих суб'єктів комунікації, що формують відповідний дискурс: Дональда Трампа, Владіміра Путіна, Володимира Зеленського, Сергея Лаврова, Стіва Віткоффа, Кірілла Дмитрієва та ін.

Ідеологічна прив'язка чітко прослідковується у тезах суб'єктів дипломатичної комунікації, особливо у коментарях російської сторони.

Наведемо приклад нижче:

«...All'estremo opposto, la Russia. Il silenzio di Vladimir Putin equivale a tenersi le mani completamente libere, mentre fa parlare (poco) a turno il suo portavoce, Dmitry Peskov (“il piano americano ci piace, quello europeo no”), e ora il Ministro degli Esteri (“ma l'unico piano che conta per noi è quello russo”)...»

Цитовані репліки, що наведено жирним курсивом — є прямими маркерами укоріненості політичної риторики та позиції. **«Нам до вподоби американський план, європейський — ні»**, при наявних припущеннях щодо його можливого російського авторства, та **«але єдиний план, який нас цікавить — російський»**, що вказує на намір притримуватись власної лінії та досить умовну готовність до комплексного мирного урегулювання.

Історичність, з огляду на контекст російсько-української війни, полягає у висвітленні політичних зусиль для досягнення сталого та тривалого миру, що має історичну значущість для подальшого формування хроніки.

Опосередкованість комунікації зумовлена типом взаємодії, у межах якої пересічний спостерігач не має можливості взаємодіяти безпосередньо з політичними фігурами «першого ешелону», але отримує інформацію з перспективи оглядача (автора журналістського коментаря).

Наслідком такого формату є інтерпретативність інформації через перспективу оглядача, яка впливає на позицію логічних акцентів. Розглянемо на прикладі:

«Intanto il terzo incomodo, la Russia, fa subito sapere che se quei 19 punti non gli stanno bene, non se ne fa niente. E, a scanso di equivoci, ieri notte spedisce 460 droni e 22 missili su Kiev. **Per Mosca la diplomazia è un corollario della guerra**».

Автор матеріалу надає оцінку послідовності викладеного фактажу: припускає, що РФ широко застосувала засоби повітряного нападу (460 дронів, 22 ракети) проти України (міста Києва — зокрема) як інструмент для вияву невдоволення, на підставі чого формує висновок, що **«Для Москви, домовленості — це трофей війни»**.

Аналізований матеріал є формою соціальної дії, оскільки опублікований у загальний доступ з метою інформування про геополітичні процеси у світі, привернення уваги до проблематики досягнення сталого миру та формування більш широкої залученості до безпекового дискурсу.

З метою оптимізації зусиль у процесі дослідження, для узагальнення та подальшої роботи з результатами аналізу сформуємо таблицю результатів CDA із коротким записом підсумків:

Критерій оцінки CDA (критичного дискурс-аналізу)	Репрезентація у дослідженому матеріалі
Фокус на соціальних проблемах	Тема війни та миру має високу суспільну значущість
Відносини між представниками влади	Передано дипломатичну комунікацію сторін
Суспільно-культурний аспект	Тема війни та миру має високу суспільну значущість
Ідеологічність	У цитуваннях містяться маркерні цитати, «Нам до вподоби американський план, європейський — ні» та «але єдиний план, який нас цікавить — російський» , автор

Критерій оцінки CDA (критичного дискурс-аналізу)	Репрезентація у дослідженому матеріалі
	надає критичну оцінку, опозиційну до мовців.
Історичність	Фіксує етап переговорного процесу
Опосередкованість комунікації	За посередництва оглядової перспективи автора журналістського коментаря
Інтерпретативність	Автором формовано висновок «Для Москви, домовленості — це трофей війни»
Соціальна дія	привернення уваги до проблематики досягнення сталого миру

Таблиця 1. Таблиця результатів CDA

1.1.2 Фреймовий аналіз

Фреймовий аналіз — це метод дослідження медіадискурсу, спрямований на виявлення інтерпретаційних рамок (фреймів), за допомогою яких медіа структурують сприйняття подій, актуалізують певні аспекти інформації та задають аудиторії специфічні способи розуміння ситуації.

Фреймовий аналіз у межах даного дослідження використовується як аналітичний підхід, що дозволяє виявити, яким чином медіа структурують складні соціально-політичні події та пропонують аудиторії певні інтерпретаційні схеми. Метод ґрунтується на уявленні про те, що будь-яке повідомлення не просто описує реальність, а формує те, як ця реальність буде осмислена, які причинно-наслідкові зв'язки стануть видимими, хто буде визначений як відповідальний, а які рішення видаватимуться логічними або неминучими.

У науковій традиції, започаткованій роботами Е. Гофмана, Т. Гамсона та Р. Ентмана, фрейми розглядаються як стійкі когнітивні структури, що організовують інтерпретацію подій. Вони визначають, на які аспекти інформації медіа спрямовують увагу, які контексти активують і які моральні або політичні оцінки вбудовують у повідомлення. У цьому дослідженні фреймовий аналіз застосовується для ідентифікації ключових структур подання матеріалу, зокрема способів означення проблеми, приписування відповідальності, формування оцінок і пропозиції можливих рішень.

Метод виконує кілька важливих завдань у рамках роботи. На теоретичному рівні він дозволяє описати системи смислових координат, у межах яких медіатексти інтерпретують і пояснюють соціально-політичні явища. На аналітичному рівні фреймовий підхід забезпечує інструменти для виокремлення повторюваних смислових структур, визначення їхніх компонентів і реконструкції способів, якими медіа спрямовують увагу аудиторії на певні аспекти подій. На практичному рівні фреймовий аналіз допомагає оцінити, як різні інформаційні середовища можуть пропонувати альтернативні бачення тієї самої ситуації та формувати різні сценарії її осмислення.

Особливої значущості фреймовий аналіз набуває у дослідженні висвітлення війни та міжнародної безпеки. Він дозволяє визначити, які наративні конструкції домінують у поданні бойових дій, гуманітарних криз, дипломатичних процесів або міжнародної реакції. У контексті повномасштабного вторгнення РФ проти України такий підхід є корисним для виявлення того, як медіа різних країн пояснюють причини війни, оцінюють відповідальних акторів, формують уявлення про жертви та загрози, а також пропонують бачення політичних рішень і перспектив завершення конфлікту. Це створює можливість простежити відмінності між різними національними або політичними інформаційними просторами та зрозуміти, як вони впливають на громадську думку й політичні позиції.

Фреймовий аналіз надає аналітичній інструментарій для виявлення глибинних інтерпретаційних структур медіадискурсу та дозволяє поєднати емпіричний опис матеріалу із широким соціально-політичним контекстом, у якому функціонують медіа. Завдяки цьому метод стає ефективним засобом для реконструкції того, як інформаційні потоки формують розуміння сучасних міжнародних подій.

А. Жаботинська виділяє п'ять базових фреймів, за допомогою яких можна сформувати структуру концепту [67-70]:

- предметний фрейм, у якому одна й та сама сутність (дехто або дещо) характеризується за своїми кількісними, якісними, буттєвими, локативними та темпоральними параметрами;

- акціональний фрейм, у якому кілька предметів – учасників події – наділяються ролями. Ці предмети поєднуються міжпросторовими зв'язками, які визначені дією агенса й позначені словами «діє» або «робить» з відповідними прийменниками: діє за допомогою (інструмента або помічника); діє на (об'єкт); діє до або у напрямку (реципієнта); діє через (мету чи причину); діє для (результату);

- посесивний фрейм містить предметні сутності дещо/ дехто, які співвідносяться між собою як ціле та його частина: власник має власність, ціле має частину;

- таксономічний або ідентифікаційний фрейм представляє відношення категоризації, які знаходять вияв у двох варіантах: дещо-вид є дещо-рід; дещо-вид є дещо-роль, де «рід» - постійний таксон предметної сутності (виду), «роль» - її постійний таксон;

- компаративний фрейм ілюструє відносини подібності, які ґрунтуються на зближенні концептів у сприйнятті людини. Фрейм формується міжпросторовими зв'язками тотожності: дещо-референт є дещо-корелят, або схожості: дещо-референт нагадує дещо-корелят [72]. Потрібно зауважити, що конкретний фрейм будь-якої типової ситуації передбачає жорстко структуровану послідовність дій, дійових осіб і залучених у ці дії об'єктів [75, с. 196].

Проаналізуємо застосовуваність цієї рамки фреймів на практиці. Перевіримо на прикладі матеріалу, що було розглянуто попередньо в рамках класифікації Ферклафа-Водак для CDA [66]:

Основним предметним фреймом є «мир в Україні»: теоретичний, умовний, невизначений у часі. З перспектив сторін є виражено діалектичним терміном.

За акціональними фреймами поділ наступний: Трамп, Віткофф — «голуби миру», Зеленський — «оборонці», Путін, Лавров, Дмитрієв - «агресори». Але «голуби миру» закликають «оборонців» виконати умови, які «голуби миру» погодили з «агресорами».

У межах посесивного фрейму — Кремль («агресори») контролює окуповані території, Білий Дім («голуби миру») має контроль на постачанням зброї «оборонцям».

Пропонуємо використовувати спрощену модель класифікації на основі підходу А. Жаботинської, де основними фреймами визначимо: **предметний, акціональний та посесивний.**

Для зручності подання та спрощення систематизації даних, використаємо подання у вигляді таблиці (табл.2).

Основні фрейми (спрощена модель на основі розробки А. Жаботинської)	У аналізованому тексті
предметний	«Мир в Україні»: теоретичний, умовний, невизначений у часі.
акціональний	Трамп, Віткофф — «голуби миру», Зеленський — «оборонці», Путін, Лавров, Дмитрієв - «агресори». Але «голуби миру» закликають «оборонців» виконати умови, які «голуби миру» погодили з «агресорами».
посесивний	Кремль («агресори») контролює окуповані території, Білий Дім («голуби миру») має контроль на постачанням зброї «оборонцям».

Таблиця 2. Основні фрейми (спрощена модель на основі розробки А. Жаботинської)

1.1.3 Прагматичний підхід у дослідженні медіадискурсу

Застосування прагматичного підходу у цьому дослідженні дає змогу визначити, які комунікативні інтенції лежать в основі медійних повідомлень і якими засобами вони реалізуються. У центрі аналізу перебувають пресупозиції, імплікатури, оцінні маркери, стратегії ввічливості й маніпуляції, а також ті мовні конструкції, які формують приховану або опосередковану аргументацію. Розуміння цих механізмів дає можливість побачити, як медіа не лише передають інформацію, а й конструюють позицію аудиторії щодо неї.

Прагматичний аналіз особливо ефективний у вивченні політичного та кризового медіадискурсу. Він дозволяє ідентифікувати, яким чином у повідомленнях створюються ефекти терміновості, небезпеки або довіри; як формуються заклики до дії; яким чином опосередковується авторитет експертів; у який спосіб узгоджується або підважується легітимність політичних рішень. У контексті висвітлення війни прагматичний підхід допомагає пояснити, як за допомогою мовленнєвих актів медіа формують емоційні реакції, мобілізують підтримку, задають рамки солідарності або репрезентують агресора й жертву.

У медійному дискурсі прагматика орієнтована на інтенції журналіста або медіаорганізації, механізми інтерпретації аудиторії, управління увагою, побудову пресупозицій та імплікатур, а також на взаємодію інформації з соціальними й політичними контекстами. Найчастіше базовими вважають кілька теоретичних ліній.

Першу становить школа мовленнєвих актів, насамперед Джон Остін («How to Do Things with Words», 1962) та Джон Серль («Speech Acts», 1969; «Expression and Meaning», 1979). Їхній внесок у медійний аналіз полягає в розумінні новинної або коментаторської публікації як низки ілокутивних актів з конкретною інтенцією — інформувати, оцінювати, спонукати — і перлокутивних ефектів — спрямовувати увагу, викликати довіру чи тривогу. У журналістиці прагматичний аналіз спирається на визначення типу акту та умов його успішності.

Другу лінію становлять автори кооперативного та інференційного підходу. Г. П. Грайс («Logic and Conversation», 1975) є ключовим для аналізу імплікатур у медійному дискурсі: саме через порушення максим медіа кодують натяки, зміщують оцінки або очікувано «підсвічують» певні інтерпретаційні рамки. Теорія релевантності Дана Спербера і Дейдри Вілсон («Relevance: Communication and Cognition», 1986; 1995) застосовується для пояснення того, як новинний текст оптимізує когнітивні витрати читача, подаючи мінімальні сигнали для максимальної інференції, зокрема у заголовках і візуальних елементах.

Автори соціально-прагматичного аналізу взаємодії, які багато вплинули на дослідження медійних інтерв'ю, ток-шоу та публічних дебатів, третя лінія. Ервін Гоффман («Frame Analysis», 1974; «Forms of Talk», 1981) дав модель рамкування, що використовується для реконструкції комунікативних сценаріїв медіа. Г. Сакс, Е. Шеглофф і Г. Джефферсон («A Simplest Systematics for the Organization of Turn-Taking for Conversation», 1974; зібрані праці у «Lectures on Conversation», 1992) забезпечили аналітичний інструментарій для вивчення мовленнєвих ходів, організації чергування та стратегій утримання контролю журналістом. Д. Таннен, зокрема «Talking Voices» (1989) і «Gender and Discourse» (1994), показує, як інтонаційні та стилістичні рішення формують інтерпретацію аудиторії.

Четверту, спеціалізовану для медіа, лінію задає когнітивно-прагматична модель Т. ван Дейка. Його праці «News as Discourse» (1988), «Discourse and Power» (2008) і «Discourse and Context» (2014) поєднують прагматику, когнітивні моделі та ідеологічну рамку медійної комунікації. Для медійного дискурсу важливо, що ван Дейк розглядає новинний текст як реалізацію макроструктур значення, де прагматичні вибори — пресупозиції, акценти, фреймінг — слугують механізмами ідеологічної селекції інформації.

Окремо виділяють критично-прагматичний напрям, що поєднує прагматику з критичним аналізом медіа. Норман Ферклаф («Language and Power», 1989; «Media Discourse», 1995) показує, як медіа здійснюють владу через жанрові та інтертекстуальні практики, у яких прагматичні стратегії ввічливості, модальності, оцінності та пресупозицій виконують соціальну функцію нормалізації певних позицій. Роджер Фаулер («Language in the News», 1991) демонструє, як прагматичні й синтаксичні вибори формують точку зору в новинних повідомленнях. Р. Водак у межах дискурс-історичного підходу («The Discourse of Politics in Action», 2009; «The Politics of Fear», 2015) аналізує, як прагматичні механізми легітимації діють у медіаполітичних наративах.

У структурі дослідження прагматичний аналіз посідає місце методу, що доповнює інші підходи — насамперед фреймовий аналіз та CDA — завдяки

здатності працювати з мікрорівнем смислотворення. Він дозволяє розкрити те, що часто залишається невидимим у формальній поверхні тексту: **передумови, приховані оцінки, непрямі смисли, комунікативні наміри та механізми впливу.** Це забезпечує глибше розуміння того, як саме медіадискурс формує політичні орієнтири, емоційні стани та інтерпретаційні позиції аудиторії. **Основною метою оцінки залишається визначення інтенції комунікації.**

1.2 Глобальний безпековий медіадискурс

1.2.1 Визначення, структура та функції глобального безпекового дискурсу

Глобальний безпековий медіадискурс є комплексом комунікативних процесів і медійних репрезентацій, у межах яких засоби масової інформації (далі - ЗМІ) формують, структурують і поширюють уявлення про загрози, ризики, захисні механізми та політики безпеки. Він охоплює як вербальні, так і візуальні повідомлення, включно з новинними матеріалами, аналітичними статтями, офіційними заявами, політичними коментарями, експертними оцінками та мультимедійними форматами. У цьому дискурсі медіа не лише передають інформацію про безпекові події, а й активно конструюють смисли, визначаючи, що саме вважається загрозою, хто постає як її джерело або жертва, які сценарії реагування є можливими чи легітимними, а також які форми дій очікувані від громадян і держави.

Детальніше, медіадискурс безпеки виконує кілька системних функцій. По-перше, **когнітивну**, оскільки задає інтерпретаційні рамки, у межах яких аудиторія осмислює події: визначає характер небезпеки, її масштаби, терміновість та потенційні наслідки. По-друге, **нормативну**, адже пропонує оцінки, моральні орієнтири та критерії прийнятності певних політичних рішень — від санкційної політики до військових операцій чи мобілізаційних заходів. По-третє, **політичну**, бо медійні повідомлення здатні легітимувати дії державних інституцій, мобілізувати підтримку або, навпаки, ставити під сумнів ефективність конкретних стратегій національної та міжнародної безпеки. По-четверте, **емоційну**, оскільки через візуальні образи, лексичні вибори та риторичні стратегії медіа формують відчуття небезпеки, солідарності, тривоги чи стійкості.

У сучасних умовах медіадискурс щодо питань безпеки є багатовимірним і тісно пов'язаний із міжнародною політикою, технологічними змінами та суспільними трансформаціями. Він охоплює висвітлення воєнних конфліктів, тероризму, кіберзлочинності, енергетичних та екологічних ризиків, гуманітарних криз та інформаційних атак. При цьому важливо, що такі

репрезентації ніколи не є нейтральними: вони відтворюють або підважують владу, впливають на розподіл відповідальності та беруть участь у формуванні колективної спроможності суспільства реагувати на загрози.

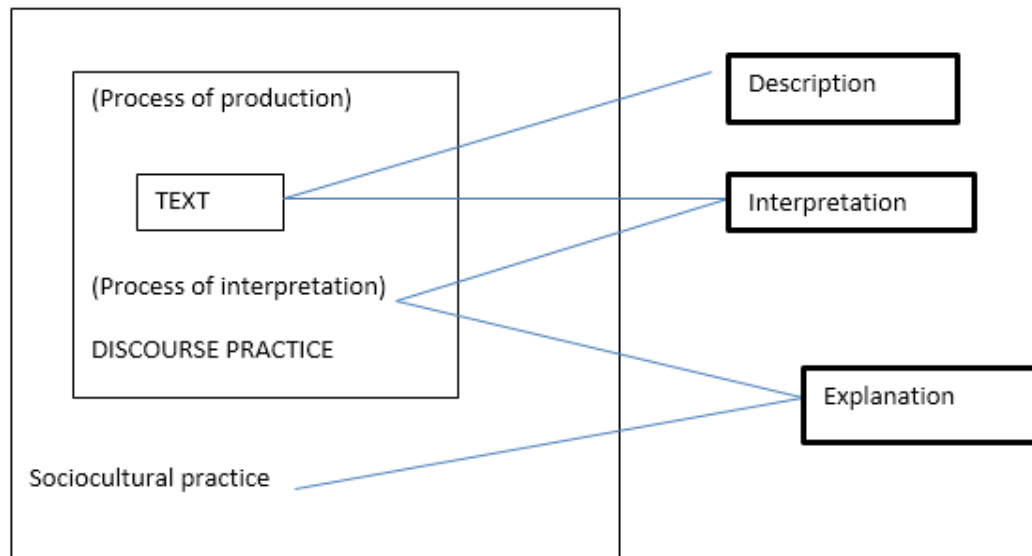
Таким чином, медіадискурс щодо питань безпеки — це не просто опис небезпеки, а складний процес **конструювання її сенсового навантаження, масштабів і політичних імплікацій**. Він визначає, як суспільство бачить ризики, як інтерпретує конфлікти, які дії вважає легітимними та яку роль надає державі, міжнародним інституціям і громадянам у забезпеченні безпеки.

Структура глобального безпекового дискурсу формується як результат взаємодії різних комунікативних практик, інституційних процесів та суспільних уявлень, що визначають способи опису та інтерпретації безпекових викликів у міжнародному середовищі. У глобальному інформаційному просторі теми війни, тероризму, кіберзагроз, енергетичної чи гуманітарної безпеки представлені через медіаповідомлення, експертні коментарі та офіційні заяви, які не лише передають факти, а й пропонують певні способи їхнього осмислення. Водночас цей дискурс не є монолітним чи централізованим: його формування відбувається у взаємодії держав, міжнародних організацій, аналітичних центрів, медіа та громадськості, що робить його динамічним і багаторівневим.

У такому контексті трирівнева модель дискурс-аналізу Н. Ферклафа є корисним інструментом для вивчення глобального безпекового дискурсу, оскільки дозволяє одночасно оцінити мовні засоби представлення загроз, процеси створення та поширення медіатекстів і ширші соціальні умови, у яких вони функціонують. Модель складається з трьох взаємопов'язаних рівнів: аналіз **тексту**, де увага зосереджується на лексичних, граматичних та риторичних особливостях, які формують смисли; аналіз **дискурсивної практики**, що охоплює умови виробництва, циркуляції та інтерпретації повідомлень; і аналіз **соціальної практики**, у межах якої текст пов'язується з ширшими ідеологічними та інституційними структурами, що визначають контекст безпекових обговорень. Такий підхід дозволяє розглядати окремі

повідомлення як елементи складної системи, де мовні вибори віддзеркалюють інституційні норми, а ті, у свою чергу, вписані в міжнародні політичні процеси.

хем
а І.
Мо
дел
ь
CD
А
Фе
ркл
афа

, графічне подання у трьох сутностях: текст, дискурсивна практика, соціальна практика. [джерело:https://www.researchgate.net/figure/Fairclough-model-of-CDA-Review-of-Related-Literature-There-are-many-implications-of_fig2_328601345]

Отже, структура глобального безпекового дискурсу може бути описана як багаторівнева система, у якій мовні стратегії взаємопов'язані з інституційними практиками та міжнародними політичними контекстами. Медіа при цьому виступають важливим — хоча й не єдиним — посередником у формуванні загальнодоступних інтерпретацій безпекових подій, сприяючи тому, що певні теми й способи їхнього осмислення стають більш видимими у глобальному публічному просторі.

1.2.2 Прагматика глобального безпекового дискурсу. Міжнародні стандарти журналістики та журналістський коментар як жанр

Прагматичний вимір глобального безпекового дискурсу охоплює дослідження тих комунікативних стратегій, інтенцій та мовленнєвих дій, за допомогою яких міжнародні актори, медіа та експерти не лише інформують про безпекові події, а й формують певні реакції, очікування та моделі поведінки аудиторії. У глобальному контексті висвітлення питань війни, тероризму, кіберзагроз чи гуманітарних криз передбачає використання широкого спектру прагматичних засобів — від імплікатур і пресупозицій до мовленнєвих актів переконання, заклику чи застереження. Завдяки цьому безпековий дискурс набуває не лише описової, а й регулятивної функції, оскільки спрямовує спосіб, у який різні спільноти осмислюють загрози та можливі шляхи їхнього подолання.

Прагматичний підхід дає можливість аналізувати, як міжнародні організації, держави, політичні лідери та медіа створюють комунікативні умови, що сприяють мобілізації, підтримці рішень або, навпаки, стриманню та деескалації. У цьому контексті ключовими є такі аспекти, як інтенційність висловлювань (що саме прагнуть досягти комуніканти), стратегічний добір мовних актів (попередження, рекомендація, вимога, декларація), а також імпліцитні смисли, які можуть впливати на інтерпретацію повідомлень різними аудиторіями. Наприклад, формулювання загроз у категоріях «невідворотності» чи «нагальності» спонукає до іншої реакції, ніж опис з акцентом на «керованості» чи «обмеженості» ризику.

Застосування прагматичного аналізу в глобальному безпековому дискурсі дозволяє не лише виявити інструменти впливу, що містяться в офіційних виступах, дипломатичних заявах, новинних матеріалах або звітах міжнародних організацій, а й зрозуміти, як ці інструменти формують очікування та поведінку аудиторії. Прагматика допомагає простежити, яким чином певні комунікативні акценти посилюють відчуття загрози або, навпаки, сприяють раціоналізації ситуації; як мовні стратегії різних акторів взаємодіють у міжнародному

публічному просторі; а також як прагматичні особливості висловлювань вписуються у ширші політичні, інституційні та соціальні процеси.

Комітет з ООН прав людини у Загальному коментарі № 34, який встановлює стандарти для статті 19 Міжнародного пакту про громадянські та політичні права щодо свободи вираження поглядів і переконань, зазначає:

«Журналістика — це функція, яку виконує широкий спектр суб'єктів, включаючи професійних репортерів і аналітиків, а також блогерів та інших осіб, які беруть участь у формах самовидання в пресі, в інтернеті чи в інших місцях».[77]

Спеціальний доповідач ООН із захисту й заохочення свободи поглядів і їх вираження у своїй доповіді Раді з прав людини 2012 року далі розробив стандарт, зазначивши:

«Журналісти — це люди, які спостерігають події та описують їх, документують і аналізують події, заяви, політику та будь-які пропозиції, які можуть вплинути на суспільство, з метою систематизації такої інформації та збору фактів і аналізу для інформування секторів суспільства або суспільства в цілому. Таке визначення журналістів включає всіх працівників медіа і допоміжний персонал, а також працівників громадських медіа і так званих «громадянських журналістів», коли вони виконують цю роль короткий час».[77]

Суд ЄС у контексті захисту даних постановив, що журналістику слід тлумачити «широко» незалежно від медіа, і зазначив, що публікація особистої інформації може бути виключена із законів про захист даних, «якщо її мета — розкриття громадськості інформації, думок чи ідей, незалежно від середовища, яке використовується для їхньої передачі». Однак, також було роз'яснено, що «не можна вважати, що вся опублікована в інтернеті інформація, яка містить персональні дані, підпадає під поняття “журналістська діяльність”».[77]

Журналістський коментар — це аналітичний жанр журналістики, у якому автор інтерпретує події, факти або публічні висловлювання, надає їхнє значення, контекст, висловлює авторське бачення ситуації та прогнози щодо можливих наслідків або мотивації учасників. Ґрунтується на актуальній

інформації, проте не має обмеження щодо викладу фактажу, допускає наявність суб'єктивних суджень та оцінок, аргументації та інтерпретацій зі збереженням зв'язку із реальним контекстом та професійних стандартів.

У теоретичній площині, коментар позиціонується як проміжний жанр між суто інформаційними та аналітичними матеріалами, оскільки поєднує фактологічну основу і суб'єктивний погляд автора, який потребує раціональної аргументації.

Відповідно до класифікації жанрів, запропонованої професором Деніелом Бруксом (D. Brooks, *Journalistic Writing*, 2010), коментар визначено як жанр, що «використовує факти як вихідні дані для інтерпретації», де «міркування автора невіддільні від представлених фактів». Це відрізняє його від репортажу, який надає факти без авторських висновків.

Т. І. Петерсон та Ф. Сібер у «*Four Theories of the Press*» (1956) підкреслюють, що коментар є ключовим інструментом формування громадської думки, оскільки виконує функцію «раціональної інтерпретації суспільно значущих явищ». У цій парадигмі, коментар не лише інформує, а й пропонує спосіб осмислення. [78]

У концепції Рольфа Хогеманна журналістський коментар визначено як жанр, що виконує функцію «орієнтації читача», забезпечує поясненнями подій і вказує спосіб інтерпретації фактологічного матеріалу в ширших суспільно-політичних контекстах.

Професор В. Різун (*Теорія масової комунікації*, 2008) визначає коментар як «аналітичний матеріал, у якому журналіст здійснює пояснення фактів, встановлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання оцінки події». Акцент ставиться на логічності, аргументованості та суспільній значущості. [79]

Філіп Шлесінгер (P. Schlesinger, *Putting 'Reality' Together*, 1987) розглядає коментар як «інтерпретативний продукт», що є результатом взаємодії журналіста з джерелами, редакційною політикою та суспільним дискурсом.

Визначена теоретична рамка окреслює процесуальність жанру та його залежність від стратегії медіа [80].

Висновки до розділу 1

Поєднання критичного дискурс-аналізу, фреймінгового та прагматичного підходів дозволяє розглядати медіадискурс як складну комунікативну структуру, у якій смисли не лише передаються, а й активно формуються під впливом соціальних, політичних та інституційних чинників.

Критичний дискурс-аналіз акцентує на тому, як у медіатекстах закріплюються ідеологічні орієнтири та нормалізуються певні моделі влади. Він робить видимими приховані механізми впливу: стратегії легітимації, структурні особливості подачі інформації, способи позиціювання акторів. Завдяки цьому підходу медіадискурс постає як простір, де соціальні відносини відтворюються через мовні практики.

Фреймовий аналіз показує, як медіа організовують інтерпретацію подій через усталені рамки, які спрямовують увагу аудиторії та задають логіку осмислення інформації. Фрейми визначають пріоритети, ієрархію тем і типові сценарії прочитання. Це дозволяє побачити не просто «що» повідомляється, а «як» структурована реальність у межах медіаповідомлень.

Прагматичний підхід дозволяє оцінює медіатексти як інструменти цілеспрямованої комунікації. Він зосереджується на інтенціях мовця, контекстних умовах та очікуваних ефектах. Згідно з цим, значення випливає не лише зі змісту, а з комунікативної взаємодії, жанрових норм і ситуаційних параметрів, які визначають інтерпретацію повідомлень.

Синергія трьох підходів дозволяє відтворити повну картину функціонування медіадискурсу: від прихованих механізмів — через когнітивні конструкції фреймів — до конкретних комунікативних ефектів. Такий аналітичний комплекс допомагає зрозуміти, яким чином медіа структурують публічний простір, задають рамки суспільної уваги та впливають на формування колективних уявлень.

Глобальний безпековий дискурс формується як комплексна система уявлень, норм і комунікативних практик, за допомогою яких описують,

осмислюють та інтерпретують загрози міжнародній стабільності, відображає актуальні безпекові тенденції, впливає на способи реагування держав, міжнародних організацій і суспільств на такі виклики.

Його важливість полягає передусім у заданні рамок загрози, як її оцінюють та які політики стають легітимними у відповідь. Виконує функцію когнітивного та нормативного фільтра, через який інституції ухвалюють рішення і вибудовують стратегії безпеки.

Крім того, глобальний безпековий дискурс створює спільну мову для комунікації між суб'єктами міжнародної арени, що дозволяє узгоджувати позиції, формувати коаліції та інтегрувати окремі національні наративи у ширші міжнародні рамки. Він забезпечує системну організацію, у межах якої можливі міжнародне співробітництво, формування спільних стандартів та координація дій у відповідь на кризові ситуації.

Для держав, що перебувають у зоні підвищених ризиків, значення такого дискурсу є особливим. Він може як посилювати їхню видимість та суб'єктність на глобальній арені, так і визначати, наскільки їхні виклики будуть почуті та підтримані іншими.

Журналістський коментар — це інтерпретативний аналітичний жанр, що походить від інформаційної журналістики і покликаний пояснювати актуальні події шляхом установлення зв'язків, причин, значень та можливих наслідків. Він містить факти як основу, але невід'ємно включає авторську позицію, структуровану аргументацію та логічний аналіз. Його функція — забезпечити інтелектуальну орієнтацію аудиторії в складному інформаційному полі.

РОЗДІЛ 2. Глобальний безпековий медіадискурс на прикладі матеріалів італійських засобів масової інформації

2.1 У контексті російсько-української війни

2.1.1 У період гібридної фази війни

Аналіз матеріалів італійської медіахроніки, що стосуються визначеного геополітичного процесу, варто розглядати у перспективі різних часових відрізків з огляду на наявність суттєвих обставин та різниці, що зумовлена як наслідок їхнього впливу. Зокрема, у відмінностях масштабів бойових дій, рівня міжнародної залученості у збройний конфлікт та відповідного дискурсу загалом.

Для ілюстрації загальних тенденцій італійського медіадискурсу стосовно гібридної війни РФ проти України у період 2013–2022 років, було обрано для детального аналізу статтю провідного італійського видання "La Stampa" під заголовком "*La Crimea dichiara l'indipendenza*" від 11 березня 2014 року. Аналіз здійснюється на основі трирівневої моделі CDA Нормана Ферклафа. [81]

На першому рівні аналізу важливими є лексичний вибір та первинний фрейм. Для прикладу, вибір терміну в заголовку: "La Crimea dichiara l'indipendenza / Крим проголошує незалежність". Застосування лексики "dichiarare l'indipendenza" (проголосити незалежність) є характерним для опису легітимного політичного акту з ініціативи суверенної політичної структури, що призводить до підміни понять та евфемізації події. Це формулювання нормалізує дії, ініційовані під військовим тиском, та уникає прямих визначень, які б вказували на порушення міжнародного права, таких як *occupazione* (окупація) або *secessione forzata* (примусова сецесія).

Текст на початку містить фрагмент "*È la controffensiva dei filo-russi*" (Це контрнаступ проросійських сил). Використання слова "controffensiva" імплікує, що дії Москви та її агентів є захисною реакцією на попередню "агресію" чи "встановлення нового рубежу" (*nuova linea rossa*) Заходу та Києва. Це дискурсивно мінімізує первинну агресивну роль РФ. Дії кримського парламенту представлені як "*nuovo capitolo della sua storia*" (новий розділ його історії), а

"незалежність" як *"approvata la dichiarazione di indipendenza"* (затверджено декларацію про незалежність). Таке формулювання вводить в оману, оскільки надає різкого офіційного, історичного та легітимного забарвлення події, що здійснилась внаслідок порушення норм міжнародного права.

Ужиток метафоричних форм, таких як *"Ma le cannonate, mediatiche, sono arrivate subito dopo"* на позначення західної реакції шкодить об'єктивності дискурсу на користь спробі зобразити динаміку протистояння. Аналогія між заявами західних дипломатів, санкціями та "канонадою" (cannonate) надає емоційного забарвлення, тоді як дії РФ описуються як політичні кроки у межах усталених дипломатичних практик (оскільки проголошення незалежності суб'єкта міжнародного права має усталені правові механізми реалізації та широку вибірку прецедентів) всупереч порушенню нею норм міжнародного права.

У першому абзаці мова йде про загрозу, приховано агенс: *"dopo giorni segnati dalla nuova linea rossa messa in campo dall'Occidente..."* (після днів, відзначених новою "червоною лінією", встановленою Заходом...). Захід виступає як активний агенс, який "ставить обмеження", тоді як проросійські сили "контратакують".

Характерною особливістю матеріалу є цитування джерел із сумнівною репутацією для створення ілюзії "балансу думок". Для прикладу, у матеріалі наведено твердження Віктора Януковича (*"Kiev vuole scatenare la guerra civile"* - Київ хоче розв'язати громадянську війну) як пряма мова "легітимного" президента (де *"legittimo"* подано як пряме цитування у контексті *"il presidente «legittimo» dell'Ucraina, come si è definito lui"*), що залишає можливість вільного трактування легітимності колишнього президента. Варто зазначити, що за визначенням національного законодавства, а саме статті 105 Конституції України [ст.105, 82], звання Президента України є пожиттєвим, проте для усуненого від влади В. Януковича вжиток такого формулювання має правовий зміст, згідно з Законом України "Про позбавлення В. Януковича звання Президента України" від 04.02.2015 року [83].

Інформація щодо *"allerta per l'acqua"* (отруєння води), що нібито може бути отруєна *"quelli di Maidan"* (тими, з Майдану) подається як *"preoccupato tam tam che circola sui social network locali"* (тривожні чутки, що поширюють у місцевих соцмережах). Це непряме цитування непідкріпленої інформації, що містить антиукраїнський наратив, проте має на меті мінімізувати відповідальність з медіа за поширення потенційної дезінформації.

Узагальнимо результати аналізу у **таблиці 3** нижче:

Критерій оцінки CDA (критичного дискурс-аналізу)	Репрезентація у дослідженому матеріалі
Фокус на соціальних проблемах	Тема дестабілізації регіону, спекуляції на понятті самовизначення
Відносини між представниками влади	Передано позицію президента-втікача
Суспільно-культурний аспект	Тема дестабілізації регіону, який анексувала РФ під приводом «захисту російськомовних»
Ідеологічність	Інформація щодо <i>"allerta per l'acqua"</i> (отруєння води), що нібито може бути отруєна <i>"quelli di Maidan"</i> (тими, з Майдану) подається як <i>"preoccupato tam tam che circola sui social network locali"</i> (тривожні чутки, що поширюють у місцевих соцмережах)
Історичність	Опис періоду невизначеності, яку використає РФ для анексії регіону

Критерій оцінки CDA (критичного дискурс-аналізу)	Репрезентація у дослідженому матеріалі
Опосередкованість комунікації	За посередництва нейтральної оглядової перспективи автора журналістського коментаря,
Інтерпретативність	Автор залишає простір для вільного трактування у більшості випадків
Соціальна дія	Висвітлення подій у період політичної невизначеності регіону, який становить стратегічний інтерес для регіональних гравців

Таблиця 3. Характеристика за CDA для матеріалу La Stampa

Іншим яскравим прикладом слугує позиція Ватикану, яка є взаємно когерентною з політикою Риму. З огляду на внутрішню інтегрованість та специфічне економіко-географічне положення (анклав), автори дослідження вважають доцільним дослідити зіставну перспективу.

Варто розглянути матеріал Жанкарло Ла Вела для *Vatican News*, репрезентує жанрову модель новинарно-аналітичного повідомлення, характерну для видання, де інформативний компонент поєднаний із морально-гуманітарною рамкою, задаваною позицією Святого Престолу. [84]

Основна комунікативна інтенція полягає в інтеграції фактологічного опису подій на Донбасі з акцентованим закликом до гуманітарної відповідальності та миротворчих кроків. Уже в першому абзаці простежується зіставлення фактів із нормативною настановою: формулювання “*devono ora seguire una serie di atti concreti*” / «*надалі мають слідувати конкретні дії*» структурує матеріал у причинно-наслідковому форматі, де припинення вогню подано як початковий, але недостатній етап. Поточна рамка зміщує фокус із

поточної події на ширшу перспективу врегулювання, що цілком погоджувалось з офіційною рамкою Риму та Ватикану.

Стратегія викладу підтримує іміджеву позицію Ватикану як суб'єкта, що поєднує моральну легітимацію й посередницьку риторику. У текст включено цитату Папи Франциска “*si potrà ricostruire la fiducia*” / «стане можливим відновити довіру», яка виконує функцію етичного маркера й водночас задає тональність співчутливого, помірковано емпатичного наративу. Суб'єктивність судження не має вияву як політична категорія, зокрема акцент на “*crisi umanitaria*”/ «гуманітарній кризі», що повторюється кілька разів як аргументативна домінанта.

Політична орієнтація автора залишається у межах нейтралітету, що властиво для медіа Святого Престолу, проте у тексті наявний фрейм, який відображає специфічне позиціонування Ватикану щодо конфліктів: це орієнтація на деескалацію, діалог і посередництво.

Вірність політичній традиції нейтралітету не виключає наявності певного імпліцитного геополітичного відтінку в риториці, зокрема твердження “*dopo la Crimea, ormai annessa alla Russia*” / після Криму, тепер уже анексованого Росією, що відтворює офіційну міжнародно-правову позицію щодо статусу Криму. Така лінгвістична позиція вписує матеріал у консенсусний дискурс західних міжнародних структур, хоч і супроводжується додатковою політичною інтерпретацією, що дозволяє зберегти нейтральність на рівні стилістики.

Емоційне забарвлення тексту стримане, присутні елементи компасійної риторики, що проявляються через лексеми “*stremata*”, “*soffrono*”, “*situazione molto difficile*” / виснажена, страждають, дуже складна ситуація. Вони формують емпатичну рамку, проте не порушують загальної нейтральної манери викладу, оскільки вбудовані в контекст цитованої експертної думки (інтерв'ю з представником Caritas Ucraina). Комунікативна структура інтерв'ю містить статистичні дані (“*25 mila feriti*”, “*13.200 morti*”), які виконують функцію раціоналізації емоційної тональності, на рівні фактологічного підтвердження виконує функцію закріплення тези.

Матеріал формує комплексний гуманітарно-посередницький наратив, у якому фактологічний опис ситуації на Донбасі інтегрований у структуру моральної аргументації; політичні маркери присутні у формі міжнародно-правових констатацій; лексико-стилістична організація тексту підтримує нейтрально-емпатичну тональність, типову для новин Ватикану. Проаналізований матеріал загальною для **таблиці 4**:

Критерій оцінки CDA (критичного дискурс-аналізу)	Репрезентація у дослідженому матеріалі
Фокус на соціальних проблемах	Тема становлення перемир'я на Донбасі у 2020 році
Відносини між представниками влади	Передано позицію Святого Престолу
Суспільно-культурний аспект	Заклик до мирної ініціативи від понтифіка католицької церкви, що має високу значущість для вірян
Ідеологічність	Основним ідеологічним кредо є відновлення миру як однієї з найвищих цінностей, гуманістичний дискурс
Історичність	Постать Папи Франциска та його заяви мають високе значення не лише у країнах католицького світу, але серед світових духовних лідерів.
Опосередкованість комунікації	За посередництва нейтральної оглядової перспективи автора журналістського коментаря.

Критерій оцінки CDA (критичного дискурс-аналізу)	Репрезентація у дослідженому матеріалі
Інтерпретативність	Інтерпретація через гуманістичну призму
Соціальна дія	Заклик до перемир'я від лідера католицького світу

Таблиця 4. Характеристика за CDA для матеріалу Vatican News

2.1.2 Після початку повномасштабного вторгнення РФ

Італійський медіадискурс після повномасштабного вторгнення 24 лютого 2022 року зазнав радикальної трансформації, відійшовши від прагматичної обережності, яка домінувала у попередні роки. Цей новий дискурс є складним віддзеркаленням напруги між європейськими зобов'язаннями та відродженням внутрішніх економічних та політичних наративів втоми.

Перший етап (лютий - середина 2022 року) характеризувався однозначною переоцінкою подій та консолідацією провідних медіа (Corriere della Sera, La Repubblica, RAI) навколо проукраїнської позиції. Було різко припинено практику "хибного балансу", і війна стала фреймуватися як "агресія" (aggressione) та "вторгнення" (invasione). Значний акцент було зроблено на гуманітарному вимірі та висвітленні воєнних злочинів (Буча, Маріуполь), що сприяло гуманізації української жертви та емоційному залученню італійської аудиторії. Дискурс був тісно інтегрований із політичною риторикою про необхідність збереження європейської єдності та підтримки санкційної політики ЄС.

З кінця 2022 року, дискурс еволюціонував, і почали відроджуватися більш прагматичні та критичні до західної політики наративи. Це виявилось у домінуванні наративу "економічної ціни", де фокус змістився з агресії на внутрішні наслідки для Італії, зокрема на "інфляцію", "ціни на газ" та "ризики ескалації". Цей наратив апелює до внутрішньої втоми італійців, створюючи

підґрунтя для антисанкційної риторики. Одночасно відродилася ідея просування "негайного миру" та "дипломатичного вирішення" без належного обговорення умов, що відображає історичне прагнення Італії до ролі "посередника". Хоча провідні медіа зменшили присутність російських пропагандистів, їхні тези почали транслюватися через італійських "антисистемних" політиків та журналістів, які поширюють наративи про "провокацію НАТО" або "неефективність санкцій".

У висвітленні війни сформувалися чіткі рамки щодо військової та енергетичної політики. Енергетичний фрейм трансформувався від теми залежності до теми успішної диверсифікації, при цьому італійські медіа підкреслюють, що країна пережила енергетичну кризу без колапсу, що слугує аргументом на користь ефективності політики уряду. Висвітлення військової підтримки України часто супроводжується критичними коментарями щодо "ризиків ескалації" через постачання зброї, що відображає внутрішню напругу між європейською солідарністю та національними побоюваннями щодо прямої участі у конфлікті.

Розглянемо матеріал Мілени Габанеллі та Франчеко Тортора, опублікований 30 березня 2022 році для *Corriere della Sera* під назвою *“Donbass, perché la Russia lo vuole e l’Ucraina non lo molla”*. [85]

Автори розглядають Донбас як стратегічно важливий економічний і політичний регіон. Автори публікації аналізують взаємодію олігархів та державних структур України під час повномасштабного вторгнення Росії та підкреслюють економічну і ресурсну цінність регіону. Текст формує дискурс, у якому конкретні суб’єкти та події структуровані для пояснення причин конфлікту через економічні аргументи, без згадки ідеологічних маркерів.

На лексико-структурному рівні думка формується через поєднання кількісного фактажу та наративного опису дій ключових гравців. Автори використовують конкретні числові дані, наприклад, *“31 miliardi di tonnellate”*, *“92,4% del carbone”*, *“14,5% del PIL”* / «31 мільярд тонн», «92,4% вугілля», «14,5% ВВП», що визначає дискурсивну рамку для конфлікту: з акцентом на

економічну мотивацію. Структура тексту послідовно поєднує опис ресурсів регіону, дій олігархів і переходу з ролі «ворогів» до суб'єктів, що підтримують державу.

Для прикладу: “Accantonati i contrasti con Zelensky, hanno tutti serrato i ranghi a sostegno del governo di Kiev”/«Попри розбіжності у баченні із Зеленським, вони всі зійшлися на підтримці офіційного Києва».

Потенційний вектор політичної ангажованості автора матеріалу можна оцінити як центристсько-демократичний. Маркерами цього є уникнення радикальних оцінок дій держави чи олігархів та концентрація на раціональному поясненні їхніх дій через економічні та ресурсні мотиви. Наприклад, “Prima dell’invasione, gli oligarchi vengono rievocati come patrioti, seppur per motivi pragmatici”/«Напередодні вторгнення, олігархи постають як патріоти, хоч із прагматичних міркувань».

Il carbone e la ricchezza della regione

Рис. 2. Загальна інфографіка для Донбасу як економічного регіону

Джерело: <https://www.corriere.it/dataroom-milena-gabanelli/donbass-perche-russia-vuole-l-ucraina-non-molla/f1d54ace-af77-11ec-a232-b69d1c970bf4-va.shtml>

Комунікативна інтенція тексту полягає у поясненні динаміки конфлікту через економічні фактори і поведінку описаних суб'єктів, а також демонстрації того, як кризові події формують національну єдність. Так, автори пояснюють стратегічну мотивацію України і Росії: “Il Donbass è il primo obiettivo dell’invasione russa...per l’Ucraina perdere quei territori sarebbe un colpo pesantissimo all’intera economia” / «Донбас — перша ціль вторгнення Росії...для України втрата цих територій була б величезним ударом по економіці».

Аналогічна логіка спостерігається у дослідженнях з політичної економії ресурсних конфліктів (Le Billon, 2001).

Рівень емоційної забарвленості дискурсу – переважно нейтральний. При описі гуманітарних наслідків війни з'являється емоційне забарвлення: “in sette anni circa 14 mila vittime, migliaia di imprese hanno chiuso, la produzione industriale è crollata del 70%”/ «За сім років близько 14 тисяч жертв, тисячі підприємств закрито, промислове виробництво впало на 70%». Автори не використовують риторичних перебільшень.

Підхід є виражено аналітичний, з перспективи економічної прагматики: текст поєднує кількісний і якісний фактаж, детально описує дії олігархів, пояснює економічну логіку конфлікту та використовує історичні паралелі. Так, контроль над Руром у Німеччині після Першої світової війни та Верхньою Сілезією 1921 року підкреслює стабільність моделей взаємодії ресурсних регіонів і економічних еліт (Berger et al., 2022; Miller, 1925; Tooley, 1985).

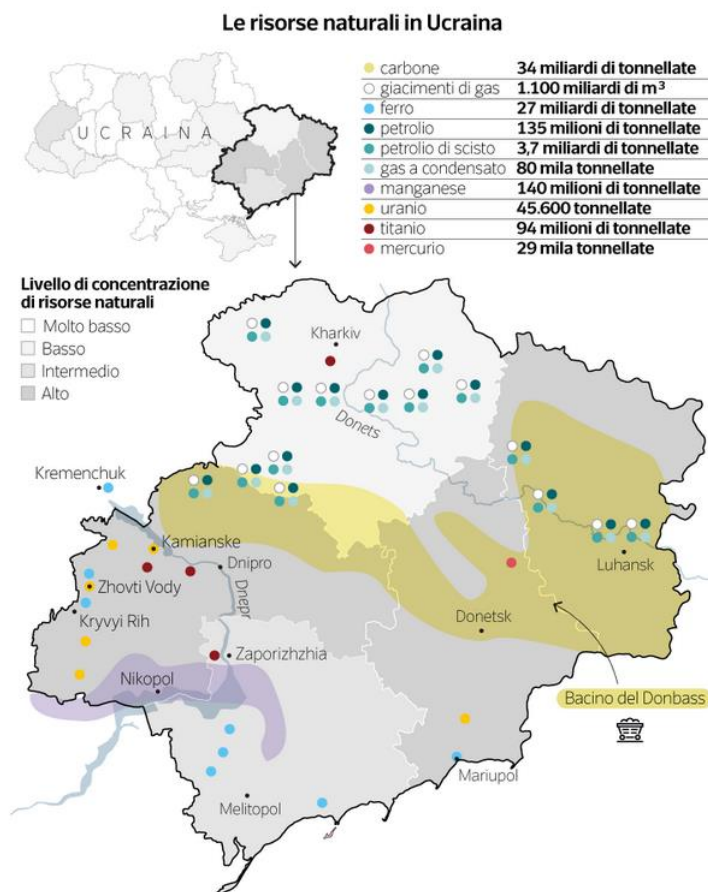

Рис. 3. Інфографіка: природні ресурси в Україні, огляд східних регіонів України (Донбас, Кривбас)

Джерело: <https://www.corriere.it/dataroom-milena-gabanelli/donbass-perche-russia-vuole-l-ucraina-non-molla/f1d54ace-af77-11ec-a232-b69d1c970bf4-va.shtml>

Трансформація ролі олігархів пояснюється економічною мотивацією, а не емоційними або ідеологічними чинниками, що вказує на візію авторів: розгляд конфлікту як передусім економічно зумовлений.

Матеріал надає оглядову характеристику Донбасу як регіону, з перспективи економічної раціоналізації природи конфлікту. Варто зауважити, що стилістична рамка тексту та економічна специфіка зумовлюють певну відстороненість у оцінках ситуації з перспективи політичних інтересів та етичного аспекту. Проаналізований матеріал узагальнимо нижче у **таблиці 5**.

Окремо треба відзначити особливість графічного подання матеріалів у вигляді інфографіки, яка слугують візуальною опорою для географічно та контекстуально віддаленої аудиторії.

Критерій оцінки CDA (критичного дискурс-аналізу)	Репрезентація у дослідженому матеріалі
Фокус на соціальних проблемах	Економічне життя у період геополітичного зламу, боротьба з олігархами
Відносини між представниками влади	Передано динаміку взаємодій Офісу Президента та представників олігархату до та на початку повномасштабного вторгнення
Суспільно-культурний аспект	Аналіз економічних та суспільних трансформацій після окупації окремих регіонів на Сході України (ОРДЛО), зв'язків представників олігархічних кіл з ними
Ідеологічність	Демократична візія, економічний прагматизм
Історичність	Опис регіональної динаміки у період 2014- поч.2022 рр.
Опосередкованість комунікації	За посередництва нейтральної оглядової перспективи автора журналістського коментаря.
Інтерпретативність	Інтерпретація через засади економічного прагматизму та слідування демократичним ідеалам
Соціальна дія	Надати економіко-прагматичну перспективу оцінки для розуміння інтересів сторін у

Критерій оцінки CDA (критичного дискурс-аналізу)	Репрезентація у дослідженому матеріалі
	повномасштабній війні РФ проти України

Таблиця 5. Характеристика за CDA для матеріалу Corriere della Sera

Характерною особливістю медіадискурсу у поточному контексті є зосередженість на різних аспектах суспільно-політичного життя та глобальних реалій, які прямо або опосередковано впливають на динаміку геополітичних процесів. З огляду на зазначену специфіку, дискурсивна рамка не є сталою у тривалій часовій перспективі (за визначенням авторів дослідження, референтним показником є період від 10 років між досліджуваними подіями).

Особливе місце посідає перспектива економічної журналістики, яка має виражені особливості: наявність чіткої аналітичної рамки, широке використання аналітичної бази, що підкріплена емпіричними або статистичними оцінками економічних процесів, а також відхід від суб'єктивних оцінок на політико-ідеологічному підґрунті (важливо, що це не виключає особливості авторського бачення, які формують контекстуальні умови та прихильність до окремих економічних течій). У контексті предметної орієнтованості дослідження, авторів цікавить етичний аспект такої журналістики у контексті континентальної війни та характер оцінок, що вона допускає.

Для огляду подано матеріал газети *Il Fatto Quotidiano* від 24 листопада 2025 року за авторства К'яри Брузіні, тематична секція - економіка.[86]

Опублікований у форматі новинної замітки з елементами короткої фінансової аналітики. Джерельна база характерна для європейських економічних ЗМІ: у статті згадуються провідні інвестиційні банки, фондові індикатори та дані Reuters, що дозволяє трактувати текст як типовий продукт

центристського медіа з усталеною прозахідною інформаційною політикою без ознак явної ідеологічної заангажованості.

У лексико-структурному плані матеріал побудований за моделлю **«перевернутої піраміди»**, де ключовий факт подається одразу на початку, після чого розгортається причинно-наслідковий ланцюг між дипломатичними ініціативами Сполучених Штатів, реакцією європейських політичних структур та біржовими коливаннями. Авторка застосовує спеціалізовану лексику фінансової журналістики, зокрема аналіз руху котирувань через дієслова “cede”, “arretrata” та “affonda”, які в італійському економічному дискурсі функціонують як усталені терміни та не передають емоційного забарвлення. Структурна послідовність підсилюється числовими показниками, які забезпечують точність викладу: “lo Stoxx Aerospace & Defence... perde l’1,7%” / *«індекс Stoxx Aerospace & Defence знизився на 1,7%»*, або “resta su livelli superiori di quasi il 200% rispetto a quelli precedenti l’invasione” / *«залишається на рівні близько 200% вище, ніж від початку повномасштабного вторгнення»*. Усі ці елементи надають тексту ознак професійної економічної аналітики з опорою на фактичні дані.

Політичну орієнтацію автора можна окреслити як помірно центристську в межах демократичного спектра. Це зумовлено оцінкою подій без використання експліцитних маркерів, використанням попередньо відібраних цитованих джерел та характером структури викладу, яка спирається на висловлювання представників фінансових інституцій та офіційні повідомлення з відстороненою манерою викладу. Для прикладу, використане формулювання “ha presentato a Kyiv un piano in 28 punti” / *«Вашингтон представив Києву план із 28 пунктів»* та “la Ue ha poi avanzato una controproposta” / *«ЄС надав зустрічну пропозицію»* є індиферентними щодо політичної оцінки дій держав і спрямовані на передачу інформації з повним збереженням форми, проте не на її інтерпретацію. Нейтральна манера викладу є загальною практикою для італійських ЗМІ, які схильні висвітлювати економіко-прагматичний аспект політичних рішень, здебільшого - без надання етичних оцінок висвітленій ситуації.

Комунікативна інтенція полягає у інформуванні читача про вплив мирної ініціативи Білого Дому стосовно України на економічну динаміку компаній оборонного сектору. Авторка наводить послідовність подій, проте без надання інтерпретацій у ширшому геополітичному або ідеологічному контексті. Висловлювання інвестиційних аналітиків, зокрема цитата JP Morgan, що наводить оцінку падіння вартості акцій як “punto d’ingresso interessante” / «вхідну точку, що становить інтерес», яка слугує для характеристики тенденції.

Рівень емоційної насиченості тексту - здебільшого нейтральний. Хоча окремі метафоризовані формулювання “affonda i titoli” / «топить акції» — можуть виглядати емоційно забарвленими, у сфері економічної журналістики вони є технічними штампами, що слугують для динамізації викладу, а не для емоційного впливу на читача. Загальна тональність матеріалу стримана, орієнтована на інформативність і числову точність.

Матеріал пропонує перспективу, у межах якої авторка простежує чітку кореляцію між зовнішньополітичними подіями та поведінкою ринку, проте не виходить за межі описового аналізу динаміки котирувань і прогнозів фінансових інститутів. Висновки про можливе відновлення зростання індексу оборонного сектору будуються виключно на авторитетних джерелах, таких як UBS і JP Morgan, без власної інтерпретації міжнародної політики. Основну функцію можна окреслити як інформативну, здебільшого характерну для оглядів аналітичного характеру. Зведений аналіз подано у **таблиці 6**:

Критерій оцінки CDA (критичного дискурс-аналізу)	Репрезентація у дослідженому матеріалі
--	--

Критерій оцінки CDA (критичного дискурс-аналізу)	Репрезентація у дослідженому матеріалі
Фокус на соціальних проблемах	Огляд економічної динаміки оборонного сектору при обговоренні питань миру
Відносини між представниками влади	Контекст задано обговоренням мирного плану з 28 пунктів, який є пропозицією Білого Дому (проте абсолютно компліментарним до планів Москви)
Суспільно-культурний аспект	Вагомість питання становлення миру для світової спільноти і, насамперед, регіональних гравців
Ідеологічність	Демократична візія, економічний прагматизм
Історичність	Опис регіональної економічної динаміки, станом на листопад 2025 р.
Опосередкованість комунікації	За посередництва нейтральної оглядової перспективи автора журналістського коментаря, з використанням експертної оцінки

Критерій оцінки CDA (критичного дискурс-аналізу)	Репрезентація у дослідженому матеріалі
Інтерпретативність	Інтерпретація через засади економічного прагматизму та слідування демократичним ідеалам
Соціальна дія	Привернути увагу до змін у секторальній економіці у контексті миротворчих зусиль сторін під час повномасштабної війни РФ проти України

Таблиця 6. Характеристика за CDA для матеріалу *Il Fatto Quotidiano*

Автори дослідження пропонують порівняти проаналізований матеріал із іншим журналістським коментарем Мари Герголе у виданні *Corriere della Sera* від 25 листопада 2025 року, що є зразком політичного коментаря. [87]

У матеріалі подано політичну та дипломатичну реконструкцію нинішнього етапу переговорів щодо припинення війни в Україні. Джерело належить до пулу найбільших італійських видань загальнонаціонального рівня, формує дискурс у межах європейської журналістики та тяжіє до центристських стандартів репрезентації міжнародної політики.

Стаття побудована за моделлю аналітичного огляду на політичну тематику, притаманною для висвітлення комплексних дипломатичних процесів, де авторка фіксує позиції учасників, реконструює перебіг подій та передає очікування залучених політичних фігур без інтерпретаційного домінування та надання суб'єктивних оцінок поточної геополітичної ситуації. Матеріал містить значну кількість фактологічних посилань, що дозволяє розцінювати його як інформаційно-аналітичне повідомлення з елементами контекстуалізації.

Лексико-структурний рівень побудований на основі послідовного викладу хронології подій, що передає часову динаміку та багатосторонній характер

переговорів. Використовуються нейтральні репортажні конструкції, як-от “Secondo quanto riferiscono diversi media americani” / *«Як повідомляють кілька американських медіа»*, що підкреслює опору на зовнішні джерела, а не на позицію авторки.

Подібним чином функціонує формулювання “Sono giorni frenetici, in cui la diplomazia ha preso un passo molto veloce” / *«Це бурхливі дні, коли дипломатія значно прискорилася»*, у якому описово передано темп подій, але без емоційної інтенсифікації. Структура статті складається з кількох великих блоків, які чергують опис наявного стану переговорів з реконструкцією попереднього етапу, включно з деталізацією присутніх осіб, процедур, дипломатичного контексту, а також реакцій окремих сторін. Такий спосіб організації тексту є типовим для дипломатичних оглядів, де поєднуються дані із закритих зустрічей, повідомлення учасників та фрагментарні витoki інформації.

Політичну орієнтацію авторки можна охарактеризувати як помірно центристську у межах демократичного спектра. Це визначається стриманим переказом позицій держав і акторів без використання суб'єктивних суджень та без спроб створення інтерпретаційної рамки, яка віддавала б перевагу одній зі сторін. До прикладу, фраза “l’Ucraina avrebbero accettato la proposta dell’ultima bozza” / *«Українці прийняли пропозицію останнього проєкту»* подана як факт повідомлений медіа, а не як політичний коментар. Аналогічно, позиція Росії викладається у форматі прямого цитування: “Lavrov ha dichiarato... che la situazione sarebbe radicalmente diversa” / *«Лавров заявив... що ситуація була б радикально іншою»*. У тексті немає аргументативних конструкцій, що інтерпретують ці заяви або підкреслюють їхнє політичне значення, натомість простежується прагнення до рівновіддаленої подачі інформації з різних дипломатичних центрів. Такий підхід відповідає практиці італійських загальнонаціональних медіа, орієнтованих на збалансоване висвітлення міжнародних тем через фокус на процедурному аспекті прийняття рішень.

Комунікативна інтенція тексту полягає у відтворенні багатовимірної дипломатичної ситуації з максимальною точністю, з урахуванням як офіційних

заяв, так і фрагментованих даних із зустрічей закритого типу. Матеріал спрямований на повідомлення читачеві про реальний стан переговорного процесу, включно з невизначеними або суперечливими позиціями сторін, що проявляється, зокрема, у висловлюванні “Non è chiaro in che formazione si siano presentati i russi” / *«Незрозуміло, в якій конфігурації з’явилися росіяни»*. Авторка уникає структур з прогностним або нормативним компонентом і не пропонує власних моделей розвитку подій; у тексті домінує інформування й реконструкція процесу. Подібний тип подачі відповідає стандартам міжнародної політичної журналістики провідних загальноєвропейських ЗМІ, де фокус спрямований на процесуальні аспекти дипломатії.

Рівень емоційної забарвленості можна кваліфікувати як здебільшого нейтральний, з окремими елементами легкого емоційного забарвлення, притаманними репортажному стилю, але не орієнтованими на оцінний ефект. Наприклад, вираз “sono giorni frenetici” / *«це бурхливі дні»* або визначення тону початку зустрічі як “molto teso” / *«дуже напружений»* слугують для передачі атмосфери, проте не мають маніпулятивного забарвлення і не спрямовані на emotive framing. Загальна тональність залишається стриманою, сконцентрованою на фіксації дипломатичних дій і реакцій.

Ступінь аналітичності можна визначити як середній, оскільки текст містить детальну реконструкцію фактичних подій і позицій сторін, але не переходить до глибинного аналізу мотивацій, стратегічних інтересів або потенційних сценаріїв. Авторка надає читачеві багату емпіричну базу — порівняння декількох редакцій документів, зокрема згадку “un nuovo documento in 19 punti, molto emendato rispetto all’originale” / *«новий документ із 19 пунктів, значно змінений порівняно з оригіналом»* — однак не розгортає ці дані у прогноз чи інтерпретаційну модель. Такий ступінь аналітичності є характерним для оперативних політичних оглядів, що стоять на межі між репортажем і дипломатичним аналізом та покликані забезпечувати читача об’єктивною картиною ходу переговорного процесу.

У критичному вимірі комунікативної стратегії статті привертає увагу те, що авторка конструює дискурс кризи через поєднання терміновості, фрагментованості та контрольованої дистанційованості. Така побудова одночасно відтворює реальну багатовекторність інформаційних потоків щодо війни та демонструє зміну домінант у західному інформаційному полі за останні чотири роки. На рівні комунікативної техніки ключовим маркером виступає лексична структура на зразок «Forte accelerazione della crisi ucraina» / *«Потужне прискорення української кризи»*, яка створює ефект інтенсивності процесів, але не пропонує їх інтерпретації. Це формує рамку, у якій будь-яка подія подається як частина ширшого та нестабільного інформаційного поля, а не як самостійний предмет оцінки.

Важливо підкреслити, що така модель подачі посилюється включенням дискретних джерел — офіційних цитат, заяв політичних акторів, дипломатичних інсайдів, що у тексті висвітлено як пряме відображення багатоголосої конфігурації у процесі міжнародних переговорів. Наприклад, формулювання «gli americani hanno accusato gli ucraini di essere la fonte del leak» / *«американці звинуватили українців у витоку»* демонструє зсув у медійному дискурсі до більшої прозорості у показі конфліктів усередині західної дипломатичної коаліції — тенденція, яка стала помітною саме після 2023 року, коли журналістські практики перейшли **від відстороненого огляду до критичного аналізу**, де збереження плюралізму є дискурсивною умовою, але не перешкоджає наданню критичної оцінки.

Резонанс зі зміною риторики за цей період відчутний і в тому, що матеріал відкрито демонструє внутрішні суперечності між США та ЄС, з акцентом на розбіжності у позиціях та між підходами Вашингтона й європейських столиць. Формулювання на кшталт «È su questo punto, soprattutto, che vanno intese le parole del cancelliere tedesco Friedrich Merz» / *«Саме у цьому пункті насамперед слід розуміти слова канцлера Фрідріха Мерца»* репрезентують зсув від уніфікованої спільної позиції Заходу, характерної для перших років повномасштабної агресії, до більш поліцентричного дискурсу, де національні

інтереси стають виразнішими. Це частина ширшої тенденції 2023–2025 років, коли медійний наратив позбувся ранньої мобілізаційної риторики і перейшов до опису процесів як гри множинних суб'єктів зі складною конфігурацією геополітичних інтересів.

Критичний аспект полягає у тому, що стаття демонструє повернення до дипломатичної «реалістичної» тональності, де акцент робиться не на моральному вимірі агресії, а на технічних, інституційних та політичних параметрах переговорів. Цей зсув добре ілюструють цитування *«non è chiaro in che formazione si siano presentati i russi»* / *«незрозуміло, у якому складі прибули росіяни»*, що відображає нову норму західної газетної риторики — прагнення підкреслювати багатошаровість політичних процесів замість розгортання чітких чорно-білих опозицій, типових для періоду 2022–2023 років.

Показово, що зміна риторики у статті корелює з тим, як трансформувалося саме уявлення про війну та процес прийняття рішень. Якщо у 2022 році домінував дискурс мобілізації та нормативності, де ключовими поняттями були «агресія», «окупація», «героїзм» і «спротив», то у 2024–2025 роках відбувається зміщення до процедурності, інституційної дипломатії та складної багатосторонності. Авторка не вдається до експресивних чи суб'єктивних оцінок, а натомість застосовує режим репортажної спостережуваності, як у фрагменті *«Qualcosa, però, di come sia andata [...] sta filtrando»* / *«Проте децю про те, як усе відбувалося, починає просочуватися»*. Такий вибір формулювань демонструє обережний характер інтерпретації і водночас відповідає риторичним трендам часу — нехай навіть ці тренди підсилюють відчуття невизначеності й багатошаровості політичного процесу.

У контексті критичного аналізу комунікації варто зауважити, що текст цілеспрямовано апелює до зміни базових уявлень про роль США та особистісних чинників у зовнішній політиці. Регулярні прямі згадки Трампа, Кушнера й Віткоффа, цитування постів у соціальних мережах, використання маркерів на кшталт *«DIO BENEDICA L'AMERICA»* / *«БОЖЕ, БЛАГОСЛОВИ АМЕРИКУ»* відображають персоналізацію політичного процесу, яка стала

більш помітною після повернення цих суб'єктів у політичний простір. Медіадискурс змістив фокус від моделі, де дипломатія сприймалася як інституційно вбудована та передбачувана система, до моделі, де особистий стиль лідерів відіграє виразну роль у формуванні дискурсивної рамки.

Зміна риторики також виявляється у способі подання російських реакцій. Авторка не використовує термінів із негативним чи засуджувальним забарвленням, а подає їх як частину дипломатичного процесу: «La Russia è parte di questi nuovi negoziati» / «Росія є частиною цих нових перемовин». Такий вжиток формулювання повертає нас до питання етичності нормалізації сторони, що схильна саботувати дотримання угод та ігнорувати норми ратифікованих міжнародних правових документів. Загальні тенденції для італійського медійного дискурсу вказують на зменшення ступеня нормативності, посилення опори на процедурні підходи, зміну способу артикуляції, проте з урахуванням морального аспекту воєнних реалій.

Наведемо узагальнення нижче у **таблиці 7**:

Критерій оцінки CDA (критичного дискурс-аналізу)	Репрезентація у дослідженому матеріалі
Фокус на соціальних проблемах	Проблематика переговорного процесу та становлення тривалого миру
Відносини між представниками влади	Передано динаміку взаємодій політичних лідерів та делегацій
Суспільно-культурний аспект	Висока соціальна значущість сталого та справедливого миру для залучених суспільств
Ідеологічність	Демократично-ліберальна візія

Критерій оцінки CDA (критичного дискурс-аналізу)	Репрезентація у дослідженому матеріалі
Історичність	Опис переговорної динаміки, листопад 2025 року
Опосередкованість комунікації	За посередництва нейтральної оглядової перспективи автора журналістського коментаря, з наданням критичних коментарів
Інтерпретативність	Інтерпретація через гуманістичні категорії, політичні стандарти Заходу та слідування демократичним ідеалам
Соціальна дія	Надати картину оцінки для розуміння динаміки перемовин між сторонами у повномасштабній війні РФ проти України

Таблиця 7. Характеристика за CDA для матеріалу Corriere della Sera

Як висновок для даного підрозділу, варто окреслити наскірзну тенденцію, яка прослідковується після початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну в лютому 2022 року: італійські медіа зазнали зміни парадигми інформаційного дискурсу стосовно України. Тема конфлікту, колись присутня в пресі переважно епізодично, перетворилася на один з провідних наративів. Більшість італійських онлайн-видань активно підтримала Україну, висвітлюють гуманітарні наслідки війни, оборонну стійкість Києва та міжнародну солідарність. З іншого — у медіапросторі Італії збереглися потужні наративи скепсису, пов'язані з історичною проросійською орієнтацією, пацифістськими настроями й побоюваннями щодо економічних ризиків, які наразі є основним фокусом у контексті маніпулятивної риторики.

2.2 У контексті арабо-ізраїльських війн

Італійський медіадискурс у контексті арабо-ізраїльських війн формувався на перетині зовнішньополітичних орієнтацій держави, внутрішньополітичних процесів та особливостей європейського інформаційного простору. Італійські медіа посідали проміжну позицію між прагненням до нейтрального, дипломатично виваженого висвітлення конфлікту та потребою реагувати на змінні політичні акценти в європейських і середземноморських регіонах. Такий дискурс визначався багаторівневим поєднанням історичних наративів, поточних політичних інтересів та суспільних очікувань щодо ролі Італії як посередника чи спостерігача у складній конфліктній динаміці Близького Сходу.

У періоди загострення арабо-ізраїльських протистоянь італійські медіа приділяли значну увагу дипломатичним ініціативам, гуманітарним наслідкам та можливостям міжнародного посередництва. Висвітлення подій зазвичай тяжіло до акцентування на багатовимірності конфлікту, що зумовлювалося традиційно важливою для Італії тематикою середземноморської безпеки. Такий медіадискурс відображав водночас політичні інтереси Риму, пов'язані з підтриманням стабільності у регіоні, та соціальні настрої, у яких співіснували співчуття до постраждалих, прагнення уникати однобоких оцінок і розуміння складності історичних передумов конфлікту.

Для італійського інформаційного простору характерною була багатоголосність медійних позицій, зумовлена плюралізмом редакційних ліній, впливом політичних сил та різними історичними інтерпретаціями близькосхідного питання. У центрі дискурсивних побудов опинялися теми миротворчості, ролі ЄС у врегулюванні конфліктів, а також питання безпеки, пов'язані з міграційними потоками, енергетичною стабільністю та геополітичними змінами в регіоні. Італійські медіа прагнули позиціювати країну як сторону, здатну сприяти деескалації, з одночасним збереженням зв'язків з обома сторонами конфлікту та іміджу держави, для якої дипломатія є головним інструментом вирішення міжнародних конфліктів.

Матеріал у фокусі дослідження - інтерв'ю з Шаррен Гаскел, віцеміністеркою закордонних справ Ізраїлю, під час її візиту до Італії. [89]

Публікація датована 11 липня 2025 року і має чітку політичну та медійну функцію: через пряму мову, заяви та оцінки формує дискурс про поточну ситуацію в регіоні Близького Сходу, позицію Ізраїлю, гуманітарну кризу в Газі та роль Італії як потенційного посередника.

У матеріалі переважає пряма мова, велика кількість дієслів дії, риторичних акцентів, суджень суб'єктивного характеру. Відсутній надмірний фактологічний бекграунд, здебільшого насичений твердженнями про мотиви, наміри, моральні оцінки та суб'єктивні характеристики. Наприклад, «*Te lo assicuro, sappiamo cosa significa*» / «Повір мені, ми знаємо, що це означає» — така фраза не несе інформаційного навантаження, є неформальною за стилем, за інтенцією - викликає емоційну реакцію, апелює до травматичного досвіду та солідарності. Інша характерна конструкція: «*una delle migliori operazioni che conosciamo*» / «одна з найкращих операцій, які ми знаємо» - наявне порівняння має підсилити відчуття впевненості, формує дискурсивну рамку «Ізраїль — переможець».

Структурно текст побудований як низка заяв, що створює ефект монологу, де голос Тель-Авіву має домінувати над іншим потенційним дискурсом. У такому викладі важливу роль відіграє риторика конфронтації, ствердження про моральну правоту, про загрозу, про хоробрих, що ставлять себе на захист.

Політичний вектор матеріалу є виражено правим, з позиціонуванням Ізраїлю як захисника безпеки і стабільності у регіоні. Текст апелює до націоналістичних і державницьких аргументів, одночасно формує Італії імідж потенційного посередника, що є відкритим позитивним жестом у дипломатичній практиці.

Комунікативна інтенція полягає в легітимації політики Ізраїлю, виправданні військових і розвідувальних дій та формуванні образу країни як справедливої та морально правої сторони. Вторинно інтерв'ю виконує маніпулятивну функцію, підсилюючи страх перед «радикалами» і створюючи

протиставлення «ми — вони», що мобілізує аудиторію до підтримки або розуміння позиції Ізраїлю та активної ролі Італії.

Дискурс має виражене емоційне забарвлення. Риторика апелює до страху, травми, загрози, гуманітарних проблем, моральної правоти та справедливості. «те, що ми бачили 7 жовтня, назавжди нас змінило» створюють сильний емоційний ефект, а згадки про заручників, тортури та загрозу Європі підсилюють драматизм ситуації.

Аналітичність підходу не є характерною для даного матеріалу. Структура викладу – близька до монологу, оскільки роль журналістського коментаря тут є мінімальною. Суб'єктивні оцінки домінують. Мовець оперує емоційно забарвленими тезами, аргументація спрямована на переконання аудиторії та легітимацію офіційної позиції Ізраїлю. Такий підхід суттєво підважує об'єктивність, проте притаманний інструментам публічної дипломатії. Узагальнимо результати у **таблиці 8**:

Критерій оцінки CDA (критичного дискурс-аналізу)	Репрезентація у дослідженому матеріалі
Фокус на соціальних проблемах	Головною соціальною проблемою у фокусі є правовий статус палестинських територій
Відносини між представниками влади	Подано коментар голови ізраїльського МЗС, який є основою інтерв'ю та критичної оцінки дій ХАМАС
Суспільно-культурний аспект	Наразі динаміка бойових дій у секторі Газа та на західному березі річки Йордан ставить під питання існування суверенної палестинської держави, оскільки Ізраїль готується здійснити повну анексію

Критерій оцінки CDA (критичного дискурс-аналізу)	Репрезентація у дослідженому матеріалі
Ідеологічність	Виражена права риторика голови МЗС Ізраїлю
Історичність	Наразі динаміка бойових дій у секторі Газа та на західному березі річки Йордан ставить під питання існування суверенної палестинської держави, оскільки Ізраїль готується здійснити повну анексію Палестини (станом на листопад 2025 року)
Опосередкованість комунікації	За посередництва нейтральної оглядової перспективи автора журналістського коментаря, проте у матеріалі переважає пряма мова очільниці МЗС Ізраїлю
Інтерпретативність	Інтерпретація через засади економічного прагматизму та слідування демократичним ідеалам
Соціальна дія	Донести позицію очільниці ізраїльського МЗС та її бачення ролі Італії у дипломатичному процесі

Таблиця 8. Аналіз матеріалу за CDA для AGC News

Проте відзначити дипломатичний контекст ситуації: Італійська Республіка не визнає ні суверенітету Палестинської держави, ні ефективного контролю над де-факто контрольованими територіями у Секторі Газа та на західному березі річки Йордан.

Для розуміння позиції у поточному контексті варто розглянути матеріал «Giorgia Meloni apre al riconoscimento della Palestina, ma a due condizioni», опублікованого виданням Linkiesta у секції «La posizione italiana» від 24 листопада 2025 року. [88] За жанром — журналістський коментар. Текст відтворює офіційну позицію прем'єрки Італії Джорджі Мелоні щодо можливого визнання Палестини у внутрішньополітичному контексті із міжнародним тиском і ширшою дипломатичною динамікою. Присутня низка структурних маркерів, що дозволяють оцінити комунікативну стратегію італійського уряду та окреслити змістовий баланс у геополітичному трикутнику «Італія – Ізраїль – Палестина».

Побудова викладу демонструє чітке відтворення позиції офіційних осіб у формі прямих цитат, що дозволяє зберегти максимально наближену до протоколу форму передання змісту. Наприклад, фраза “il riconoscimento della Palestina deve essere subordinato a due condizioni: il rilascio degli ostaggi e l'esclusione di Hamas” / «визнання Палестини має залежати від двох умов: звільнення заручників та усунення ХАМАС від будь-якої участі в управлінні Палестиною» показує модальність «deve essere subordinato», яка фіксує імперативний характер умов, але позбавлена суб'єктивних суджень. Додатковим індикатором нейтральності є синтаксична побудова з інформативними блоками, де ключові елементи повідомлення винесені у форму пояснювальних конструкцій, як у випадку “Secondo Meloni, «il riconoscimento [...] non risolve il problema»” / «На думку Мелоні, визнання [...] не розв'язує проблему».

Політична орієнтація автора матеріалу тяжіє до центристсько-ліберальної рамки, типової для італійських видань із акцентом на критичний, але формально нейтральний аналіз зовнішньої політики. У тексті не простежується відверте схвалення чи критика жодної зі сторін, натомість помітна інституційно-орієнтована структура відбору фактів, що проявляється через такі формулювання, як “L'Italia [...] non è l'unico importante Paese europeo a non aver riconosciuto formalmente lo Stato di Palestina” / «Італія [...] не є єдиною важливою європейською державою, що не визнала офіційно Палестинську

державу». Відсутність суб'єктивних маркерів свідчить про прагнення автора до репрезентації урядових аргументів без інтерпретацій. Водночас включення позиції Борреля із прямим цитуванням засвідчує намагання збалансувати матеріал альтернативною експертною думкою, що відповідає демократично-центристській редакційній традиції.

Намір автора полягає у фіксації зміни італійської позиції та її вписуванні в ширший міжнародний контекст, що підтверджується введенням зовнішніх референтів, таких як визнання Палестини низкою інших держав. Прикладом є фрагмент “Domenica è stato il turno di Australia, Canada, Portogallo e Regno Unito, seguiti da altri undici Paesi” / «У неділю це зробили Австралія, Канада, Португалія і Велика Британія, за якими слідували ще одинадцять країн». Стратегія полягає в інформуванні й одночасному відтворенні багатостороннього дипломатичного тиску. Вирівнювання позицій різних акторів без коментарної рамки (крім прямих цитат) створює ефект інституційного огляду, характерного для новинних аналітичних оглядів, що орієнтовані на пояснення механіки міжнародних рішень.

Загальна тональність дискурсу здебільшого нейтральна. Емоційні елементи з'являються виключно в межах цитат політичних акторів, зокрема у висловлюванні Мелоні про “persone di buon senso” / «людей здорового глузду», що не є маркером авторської інтерпретації, а відтворює політичну риторіку. Сам текст утримується від драматизації або емоційної оцінки подій, що відповідає журналістській нормі політичного репортажу.

Аналітичність тексту полягає не у глибокому розборі структурних причин, а у зіставленні позицій та інституційних умов, що формують дипломатичну траєкторію Італії у питанні визнання Палестини. Автор здійснює раціоналізацію шляхом представлення контексту загальноєвропейської політики та паралельного цитування представників міжнародних інституцій, що видно в пасажі “Intervistato da Repubblica, Josep Borrell [...] ha detto che «il riconoscimento senza azione rimane una frase vuota»” / «Інтерв'юєний виданням “Repubblica”, Жозеп Боррель [...] заявив, що “визнання без дії залишається

пустою фразою”». Такий підхід відтворює наукову логіку зіставлення позицій без оцінювання їхньої правомірності.

У контекстуальній рамці тристоронніх відносин «Італія – Ізраїль – Палестина», текст демонструє зрушення італійської політики від традиційної стриманості щодо палестинського питання до умовно-прийнятної моделі, залежної від виконання конкретних умов. Це відображає прагнення Риму балансувати між підтримкою Ізраїлю як стратегічного партнера, необхідністю враховувати гуманітарний контекст та міжнародні очікування, а також внутрішнім суспільним запитом, який посилюється на тлі масових демонстрацій у Італії на підтримку Гази. Формулювання “non risolve il problema e non produce risultati tangibili per i palestinesi” / «не розв’язує проблему і не створює відчутних результатів для палестинців» окреслює прагматичну рамку, у якій палестинське питання розглядається насамперед через вимір стабільності.

Щодо відносин з Ізраїлем, акценти тексту демонструють готовність італійського уряду уникати кроків, які могли б сприйматися як односторонній тиск, що узгоджується з орієнтацією Італії на партнерство в оборонній та технологічній сферах. Наявність у дискурсі посилань на європейські санкційні моделі, згаданих Боррелем, не відображає італійську позицію, а лише показує внутрішньоєвропейський спектр думок. Зведений аналіз подано у **таблиці 9**:

Критерій оцінки CDA (критичного дискурс-аналізу)	Репрезентація у дослідженому матеріалі
Фокус на соціальних проблемах	Головною соціальною проблемою у фокусі є правовий статус палестинських територій
Відносини між представниками влади	Подано коментар Джорджії Мелоні та Жозе Бореля стосовно визнання Палестинської держави
Суспільно-культурний аспект	Наразі динаміка бойових дій у

Критерій оцінки CDA (критичного дискурс-аналізу)	Репрезентація у дослідженому матеріалі
	секторі Газа та на західному березі річки Йордан ставить під питання існування суверенної палестинської держави, оскільки Ізраїль готується здійснити повну анексію
Ідеологічність	Підтримка гуманітарних зусиль, демократичний центрзм
Історичність	Наразі динаміка бойових дій у секторі Газа та на західному березі річки Йордан ставить під питання існування суверенної палестинської держави, оскільки Ізраїль готується здійснити повну анексію Палестини (станом на листопад 2025 року)
Опосередкованість комунікації	За посередництва нейтральної оглядової перспективи автора журналістського коментаря
Інтерпретативність	Інтерпретація через засади економічного прагматизму та слідування демократичним ідеалам, надано репрезентації альтернативних бачень
Соціальна дія	Донести позицію очільниці італійського уряду стосовно визнання Палестинської держави

Таблиця 9. Характеристика за CDA для матеріалу Linkiesta

Стосовно Палестини Італія пропонує модель визнання, що не є автоматичною, а інтегрується в логіку безпекових передумов і міжнародного тиску на ХАМАС. Така конструкція дозволяє урядові одночасно реагувати на європейську тенденцію до визнання Палестини та уникати конфронтації з Ізраїлем. Результатом є тристоронній баланс, де жодна із сторін не представлена як первинний об'єкт підтримки чи критики, а комунікація прем'єрки спрямована на збереження дипломатичної гнучкості.

Іншим елементом внутрішнього механізму політичної реакції в італійському суспільстві є профспілки. Як правило, їхній ідеологічний вектор тяжіє від виражено соціал-ліберального до радикально лівого, що важливо для розуміння контексту заяв. Надалі розглянемо кілька прикладів у контексті поточної політичної динаміки.

Почати варто із офіційної заяви Всесвітньої організації профспілок (ВОП) від 25 листопада, опублікованій на італійському порталі USB. Текст належить до жанру міжнародної синдикалістської комунікації й містить типову для WFTU риторику класового інтернаціоналізму. Лексична структура побудована на термінах «working class», «popular strata», «imperialist intervention», що формує ідеологічно маркований дискурс із чітким лівим позиціонуванням. Ключовим є використання колективної суб'єктності у формулюваннях: «the militant voice of more than 105 million workers», «we join our voice», що створює ефект широкої міжнародної єдності та водночас легітимує критику уряду Мелоні через апеляцію до глобальної спільноти працівників.

Комунікативна інтенція документа полягає у конструюванні загального фронту солідарності. При цьому використано емоційно підсилену лексику, але в межах жанру вона не переходить у публіцистичну надмірність. У пункті «Say NO to the Meloni government's budget law – stand with the Palestinian people» риторика поєднує внутрішньополітичний протест проти бюджетної політики Італії і зовнішньополітичну критику, що має на меті зростити їх у єдиній рамці «war economy» (економіки воєнного часу, але автори звернення імплікують

значення «економіки війни»). Це демонструє структурну інтеграцію соціально-економічної критики з антивоєнною, що характерно для профспілкових рухів, близьких до ВОП.

Окремо варто зазначити лексичну побудову у фрагменті «permanent and stable work, dignified living and working conditions», яка нагадує стандартні формули резолюцій Міжнародної організації праці. Таким чином, документ свідомо стилізує себе під міжнародно-правовий дискурс, але наповнює його ліворадикальними тезами. Внутрішня структурна організація залишається послідовною, з переходами від опису страйку до розгортання ідеологічного контексту та формулювання ціннісної рамки.

Стратегія типова для руху BDS та інших суб'єктів палестинської громадянської дипломатії.

Політична орієнтація тексту виражена через використання термінів «genocide», «settler-colonialism», «apartheid», що відсилає до міжнародного правового дискурсу, але у найбільш радикальній його інтерпретації. Це створює риторику максимального морального тиску. Зокрема, формулювання «the genocide continues, albeit in a different form» має на меті передати сталість тенденції, коли зміна військової фази трактується як продовження тієї самої злочинної політики. Такий прийом формує безперервну рамку мобілізації.

Структурно текст рухається від історичної оцінки до вимог. Перехід супроводжується інтенсифікацією лексики: «urgent call», «escalate all effort», «end complicity». Це зумовлює значний рівень політичного тиску на USB і ширші італійські профспілки. На відміну від ВОП, тут відсутня нарація «робітничого класу» як автономного суб'єкта політичного життя; натомість переважає дискурс «моральної відповідальності», що має нормативний характер.

Жанрове наповнення листа зберігає логіку політично вмотивованого звернення, але його емоційна інтенсивність суттєво вища. Використання тривалих періодів із вставними конструкціями («Without massive pressure... constitutes a continuation...») створює структурний ефект наростання загрози.

Політичні тези посилюються посиланнями на міжнародні прецеденти, включаючи пряму згадку *targeted sanctions*, що вводить елемент зовнішньополітичної легітимації.

Комунікативна інтенція є двошаровою: консолідація USB у ролі ключового міжнародного союзника та водночас розширення спектра дій, які профспілки Італії «мають» виконати. У термінології текстуальної прагматики це поєднання «*solidarity speech act*» та «*directive speech act*», що рідко поєднується у класичній профспілковій кореспонденції, але характерно для BDS-орієнтованих мобілізацій.

Текст демонструє більш виражену ліворадикальну ідеологічну рамку, ніж комюніке ВОП, підсилює протестний дискурс та спробу мобілізувати італійські профспілки до ширшої політичної кампанії, спрямованої на міжнародну ізоляцію Ізраїлю.

2.3 У контексті гібридних війн

Гібридні війни в контексті Італії слід розглядати як комплексний феномен, що поєднує традиційні військові загрози з економічним, інформаційним та політичним впливом, спрямованим на ослаблення національної безпеки та соціальної стабільності. У сучасних дослідженнях гібридна війна визначається як поєднання прямого силового тиску та непрямих засобів впливу, таких як кібератаки, дезінформаційні кампанії, політичні маніпуляції та економічний шантаж (Mandel, 2019; Hoffman, 2007).

В італійському контексті ці механізми проявляються через медійну, соціальну та економічну сфери, що робить країну чутливою до зовнішніх впливів на політичні процеси, суспільну думку та стратегічні рішення.

На інформаційному рівні гібридні загрози виявляються через кампанії дезінформації та пропаганди, які формують певний наратив щодо міжнародних конфліктів, зокрема щодо ситуації в Україні або ізраїльсько-палестинського конфлікту. Такі кампанії можуть маскуватися під журналістські матеріали, аналітичні огляди чи коментарі, що формують суспільну реакцію на державні рішення. Наприклад, матеріали, що висвітлюють діяльність профспілок або

міжнародні мирні ініціативи, часто інтегрують суб'єктивні оцінки, які без безпосередніх порушень фактологічної достовірності, формують емоційний або політичний контекст для аудиторії.

Економічний аспект гібридних загроз проявляється через стратегічні інвестиції, фінансові взаємозв'язки та контроль над критичною інфраструктурою, що потенційно може використовуватися як важіль впливу на урядові рішення. Паралельно відбувається політичний тиск на міжнародному та регіональному рівнях, який має на меті вплинути на зовнішню політику Італії, зокрема у питаннях європейської безпеки, участі у санкційних режимах та зовнішньополітичних альянсах.

Сучасний італійський медіадискурс у контексті гібридних загроз характеризується подвійним функціоналом. З одного боку, він забезпечує інформаційну прозорість та аналітичне осмислення подій; з іншого — може слугувати каналом непрямого впливу на громадську думку та політичні пріоритети. Зокрема, через відбір цитат, структурування матеріалу, мовні маркери й емоційні акценти журналісти формують рамку сприйняття зовнішньополітичних та внутрішніх подій, що співвідноситься з моделлю “гібридної комунікації” у науковій літературі (Kofman et al., 2019).

Гібридна війна в італійському контексті проявляється як синтез інформаційного, економічного та політичного впливу, де медіа виступають не лише каналом передачі інформації, а й інструментом формування суспільного дискурсу, який може посилювати або пом'якшувати зовнішньополітичні і внутрішні загрози. Аналіз італійського медіапростору та політичного дискурсу дозволяє виявити ключові механізми гібридного впливу та простежити, як він інтегрується у систему демократичної комунікації та забезпечує контроль над суспільною реакцією та міжнародними альянсами.

Вважаємо, що необхідно проаналізувати приклади журналістських коментарів стосовно досліджуваного аспекту. У фокусі - матеріал «Il dossier di Crosetto: noi vulnerabili. Da Mosca a Teheran, ci attaccano così» від 18 листопада

2025, автори — Моніка Ґуердзоні, Сімон Канет'єрі для римської секції Corriere della Sera [90]

Матеріал є прикладом журналістського коментаря з виразним аналітичним нахилом, що поєднує репортажну складову із оцінними інтерпретаціями державних представників. Джерелами інформації виступають офіційні дані італійського міністерства оборони, відкриті джерела розвідки та особисті контакти міністра Guido Crosetto з європейськими колегами, що підкреслює достовірність представленого фактажу.

На лексико-структурному рівні текст відзначається використанням високоспецифічної безпекової термінології: «guerra ibrida», «infrastrutture critiche», «centri decisionali», «bombe hybrid», «azioni di sabotaggio», «multi-vettoriale». Ці лексичні засоби формують враження системної загрози та наголошують на складності протидії. Структура викладу комбінує тезові фрагменти з деталізацією за країнами-акторами (Росія, Китай, Іран, Північна Корея) та видає аналітичний підхід через опис конкретних механізмів впливу: кібератаки, дезінформація, економічний тиск, використання міграційних потоків як засобу дестабілізації. Для прикладу, фраза «La rapidità e la continuità delle operazioni ibride superano spesso la nostra capacità di reagire in modo coordinato e tempestivo» / *Швидкість та безперервність гібридних операцій часто перевищує нашу здатність реагувати координовано та своєчасно* демонструє поєднання структурної складності з експертною оцінкою.

Щодо політичної орієнтованості, матеріал позиціонується в межах помірно правого центру в демократичному спектрі. Автори передають позицію уряду Італії та міністра оборони без явної критики, водночас підкреслюючи нагальність зміцнення оборонної системи та інтегрованих кіберзасобів. Висвітлення міжнародних загроз подано через призму національної безпеки, без експліцитної ідеологічної оцінки зовнішньополітичних акторів, хоча емоційні вирази («sotto attacco», «danni catastrofici») створюють контекст тривожності та підкреслюють пріоритет оборонних дій.

Комунікативна інтенція матеріалу полягає у поєднанні інформування та мобілізації уваги до проблеми національної безпеки. Текст передає не лише факти про гібридні загрози, а й обґрунтовує необхідність оперативного реагування та системної модернізації оборонних стратегій. Прикладом є цитата: «Il tempo per agire è subito» / «Час діяти — саме зараз», що формує наголос на терміновості та закликає до підтримки урядових ініціатив. Це відповідає типовій функції аналітичного коментаря в італійських медіа, де офіційна інформація підкріплюється оцінкою ризиків та потенційних наслідків.

Рівень емоційного забарвлення можна окреслити як помірний — автори використовують терміни тривоги, проте без надмірної сенсаційності, що підкреслює серйозність проблеми, але зі збереженням нейтральності. Це можна простежити на прикладі конструкцій «rischi quotidiani e crescenti di danni catastrofici» / «ризики катастрофічних наслідків, що зростають щодня», які сигналізують про серйозність, не переходячи в паніку.

Матеріал не обмежується викладом фактажу, узагальнює загрози за географічним та функціональним критеріями, пропонує класифікацію акторів за типом дій, і демонструє взаємозв'язок між різними формами гібридного впливу та вразливими сферами країни. Наведено відомості щодо інфраструктури, технологічного аспекту та міжнародних відносин, що дозволяє читачеві сформулювати комплексне уявлення про проблематику. Нижче наведено цитування, що розкриває її зміст:

«...L'Italia è «vulnerabile» nei suoi gangli vitali. Soprattutto in un contesto in continua evoluzione tecnologica grazie all'intelligenza artificiale. Lo scenario è allarmante, nonostante le strategie di Nato, Ue e G7. «E l'Occidente spesso sceglie di non reagire», denuncia Crosetto. Che torna a insistere sull'esigenza di costruire un «sistema integrato di difesa cyber»...» [90]

“L'Italia è «vulnerabile» nei suoi gangli vitali”/ «Італія має вразливості у її життєво важливих структурах» (у дослівному перекладі — життєво важливих вузлах), за лексичним змістом має акцент на вжитку *gangli vitali*. Вжиток такої мовної фігури підкреслює аспект вразливості перед зовнішніми

загрозами, що надає певної образності мовленню. Наступний випадок специфічного вжитку - “*evoluzione tecnologica*”/«технологічна еволюція», хоча більш чітким технічним терміном є “*sviluppo tecnologico*”/«технологічний розвиток». Прагматична інтенція такого вжитку полягає у створенні образу живою динамічної системи, що функціонує подібно до органічних форм життя, яка має адаптуватись до динамічних умов зовнішнього середовища (у поточному контексті — геополітичних реалій конкуренції та наявних зовнішніх загроз). Зведене подання у **таблиці 10**:

Критерій оцінки CDA (критичного дискурс-аналізу)	Репрезентація у дослідженому матеріалі
Фокус на соціальних проблемах	Головною соціальною проблемою у фокусі є геополітичне протистояння між країнами Заходу та РФ, Іраном, Китаєм
Відносини між представниками влади	Подано коментар голови міністерства оборони Італії Луїджі Крозетто стосовно безпекових викликів від інших геополітичних гравців
Суспільно-культурний аспект	Громадськість приділяє замало уваги питанням глобальної безпеки та притримується пацифістського бачення, що за наявних викликів є фактором ризику
Ідеологічність	Демократичний центризм, захист національних інтересів

Критерій оцінки CDA (критичного дискурс-аналізу)	Репрезентація у дослідженому матеріалі
Історичність	Заклик до мобілізації суспільства перед загрозами, що постали перед ЄС та Італією зокрема у поточний момент історії (листопад 2025 р.)
Опосередкованість комунікації	За посередництва нейтральної оглядової перспективи автора журналістського коментаря
Інтерпретативність	Інтерпретація через призму національних інтересів Італії та слідування демократичним ідеалам
Соціальна дія	Донесення позиції очільника оборонного відомства та привернення увагу до безпекових загроз

Таблиця 10. Характеристика аналізу за CDA для Corriere della Sera

“*Sistema integrato di difesa cyber*”/«інтегрована система захисту від кіберзагроз» зазначена як один із нульових пріоритетів та є контекстуально зумовленим, висвітлення якого становить особливий інтерес для дослідження.

Матеріал для SkyTG24 від 20 вересня 2025 за авторства редакції ANSA наводить приклад огляду результатів кібератаки загальноєвропейського рівня. Матеріал висвітлює масштабний кіберінцидент, що торкнувся авіаційної інфраструктури Європи через атаку на Collins Aerospace, американського постачальника систем для реєстрації та посадки пасажирів. Текст структурно

організовано за принципом «локалізації впливу» — детально описано наслідки для Брюсселя, Берліна та Лондона. Водночас наявний акцент, що італійські аеропорти не зазнали серйозних збоїв у роботі. Такий підхід створює враження географічної диференціації впливу та формує дискурсивну рамку Італії як «порівняно стійкого гравця» у загальноєвропейському контексті.

На лексико-семантичному рівні текст використовує терміни кібербезпеки («cyberattacco», «interruzioni del servizio», «sistemi automatizzati», «procedura manuale»), які сигналізують про складність, комплексність засобів і потенційну небезпеку інциденту. Постійне повторення відокремлених атрибутів інциденту («ritardi e cancellazioni», «impatto elevato», «problema tecnico») створює ефект масштабності та системності, що в дискурсивному плані підкреслює ознаки **гібридної загрози**, де прямий фізичний шкоди немає, але порушується нормальне функціонування інфраструктури.

У контексті **гібридної війни проти країн ЄС**, матеріал можна інтерпретувати як приклад непрямого впливу через глобальні ланцюги постачання та критичні сервіси. Характеристика відповідає типовим сценаріям гібридного впливу: порушення функціонування критично важливих послуг, демонстрація вразливості критичної інфраструктури, створення внутрішньої напруги для подальшої потенційної дестабілізації транспортної логістики ЄС. Дискурс у матеріалі підкреслює **структурну вразливість ЄС**, що відповідає тезам міністра оборони Крозетто щодо постійного гібридного тиску на Італію.

З точки зору комунікативної інтенції, текст виконує дві функції: інформативну та превентивну. Інформативно він передає деталі інциденту і масштаби затримок, а превентивно — сигналізує про необхідність моніторингу кіберзагроз і готовності до кризових сценаріїв. Нейтральна тональність щодо конкретного винуватця дозволяє зберегти об'єктивність, проте вибір фактів («interruzioni del servizio in importanti scali europei», «impatto elevato sul programma di voli») створює атмосферу тривоги, що підсилює дискурсивний ефект мобілізації уваги до кіберзахисту.

Матеріал репрезентує Італію як частково вразливу до зовнішніх кіберзагроз, але із здатністю до локальної адаптації (мінімальні наслідки для Ф'юмічіно та Мілана). Матеріал демонструє типову стратегію гібридної війни: непряма дестабілізація через технологічні та логістичні канали, тиск на критичну інфраструктуру, створення інформаційного та психологічного впливу без прямого військового вторгнення.

Проте гібридна війна має не лише цифровий вимір, але також може виявлятися у обмежених збройних провокаціях. Оскільки основною метою такої активності є підривна діяльність, вона становить предмет особливої уваги спеціальних структур безпекової компетенції. Основними геополітичними опонентами у даному контексті для Італії (та для країн Євразії) є РФ та КНР.

Розглянемо матеріал «Droni, allarme Ue: quella russa è guerra ibrida Ma i Paesi si dividono sul «muro» від 18 листопада 2025 року для *Corriere della Sera*. Вступ окреслено дискурсивною рамкою: сучасна гібридна війна РФ проти ЄС має комплексний характер, до якої залучені технологічні, військові та політичні інструменти. Основним актором протидії виступає РФ, яка через дрони, порушення повітряного простору та кібероперації формує постійні виклики для безпеки держав-членів ЄС. Лексика матеріалу («guerra ibrida», «provocazioni», «minaccia maggiore», «scenario di provocazione») чітко формує образ системної загрози, що потребує координації на рівні ЄС та національних урядів.

Італія в дискурсі постає як обережний гравець геополітичної арени, що одночасно підтримує європейські ініціативи та наголошує на дотриманні національного контролю. Висловлювання прем'єр-міністра Мелоні («Noi dobbiamo ragionare a sangue freddo...») акцентують на раціональності та зваженості у відповіді на гібридні загрози, що перегукується із загальноєвропейською стратегією колективної оборони.

У статті також зацентовано на внутрішньоєвропейських розбіжностях щодо механізмів реагування, зокрема щодо проєкту «muro di droni». Фактично це ілюструє суперечності між національним суверенітетом і наднаціональними компетенціями ЄС у сфері безпеки. Скепсис Франції та Німеччини щодо

швидкого впровадження ініціативи демонструє, що інтеграційні процеси у сфері оборони потребують компромісів і політичного діалогу.

У комплексі із попередніми інцидентами, зокрема **кібернападом на Collins Aerospace**, гібридні атаки поєднують фізичні та цифрові компоненти. Кіберінциденти, що порушують роботу аеропортів у Бельгії, Німеччині та Великій Британії, показують здатність непрямих атак створювати **логістичні, економічні та соціальні наслідки**, навіть якщо вони не зачіпають безпосередньо територію Італії. Така стратегія відповідає концепції «гібридного впливу».

Дискурсивно текст формує **рамку колективної відповідальності ЄС** («*approccio a 360 gradi*», «*confini esterni come confini comuni*»), водночас змальовує образ Росії як стратегічного опонента.

Матеріал висвітлює як гібридна війна проти Італії та ЄС розгортається на **кількох рівнях одночасно**: стратегічному (безпекові рамки НАТО і ЄС), технологічному (кібер- та критична інфраструктура) і політичному (дискусії щодо ролі національних урядів та ЄС у сфері оборони).

Агресивна російська зовнішня політика призвела до системної реакції: у випадку з Італією це мало наступний вияв: Італійська республіка стала частиною сталого санкційного режиму щодо Російської Федерації - загального санкційного режиму Європейського Союзу. Поєднання послідовної підтримки колективної політики ЄС з вираженням економічним прагматизмом, особливо відчутним у період до 2022 року, що зумовлено історичною залежністю від російських енергоресурсів та значними торговельними зв'язками.

Санкційний режим Італії ґрунтується на рішеннях Ради ЄС, які мають пряму дію на території держав-членів. Італія як член ЄС та G7 бере участь у формуванні та імплементації всіх ключових пакетів санкцій, запроваджених у відповідь на агресію РФ (з 2014 року та після 24 лютого 2022 року) [1]. Сюди входять індивідуальні санкції (заморожування активів), секторальні санкції (обмеження фінансового, енергетичного, оборонного та транспортного секторів), а також експортний контроль (заборона постачання товарів

подвійного призначення). Крім того, Італія є активним учасником механізму обмеження цін на російську нафту (G7/ЄС), що критично важливо з огляду на її морський транспортний та страховий сектори.

Стаття Федеріко Фубіні «Sessanta petroliere russe al mese...» від 24 листопада 2025 року висвітлює проблему енергетичної залежності Європи від Росії та демонструє, як економічні потоки стають засобом гібридного тиску Москви. Автор підкреслює, що транзит нафтових та нафтопродуктових танкерів через Балтійське море та інші ключові морські шляхи забезпечує РФ мільярдні доходи, які фінансують військову агресію проти України, одночасно створюючи потенційні загрози для Італії та інших країн ЄС через ризики інцидентів і екологічних катастроф.

Дискурсивно, текст формує образ Росії як стратегічної та системної загрози колективній безпеці (та судноплавству зокрема), здатного впливати одночасно на фінансову, військову та екологічну безпеку ЄС. Автор демонструє, що економічні потоки використовуються як «зброя під порогом» прямого конфлікту, включно з потенційними наслідками гібридних атак: дрони, саботаж інфраструктури, кібератаки, контроль критичних логістичних маршрутів. При цьому європейські держави, зокрема Італія, утримуються від рішучих дій через побоювання ескалації цих загроз, що створює системну вразливість.

Аналітично можна виділити кілька ключових тенденцій: по-перше, енергетична економіка стає інструментом гібридної війни; по-друге, стратегічні морські шляхи ЄС та Італії залишаються вразливими навіть для високотехнологічних держав; по-третє, політична та стратегічна нерішучість з боку європейських урядів посилює цю вразливість; гібридні загрози нагромаджуються як економічні, кібернетичні, військові та екологічні ризики у єдиний фронт тиску.

Позиція Італії щодо санкцій історично була предметом внутрішніх дебатів, зумовлених економічними та політичними реаліями. До 2022 року висока залежність Італії від російського газу (до 40% імпорту) формувала політичний дискурс, спрямований на обережність та збереження діалогу з

Москвою. Цей фактор викликав коливання у підтримці санкцій серед окремих політичних партій.

Повномасштабне вторгнення спричинило різку консолідацію політичного консенсусу навколо підтримки санкцій. Уряд Італії здійснив швидку диверсифікацію енергетичних постачань (зокрема, через Алжир та Лівію), що дозволило зменшити економічний шантаж і посилити рішучість у міжнародних коаліціях.

Італія також активно виконувала індивідуальні санкції, шляхом заморожування значних активів (яхти, нерухомість) російських олігархів на своїй території.

Ключовим завданням для Італії є забезпечення ефективності санкційного режиму та протидія схемам його обходу, особливо в чутливих секторах. Італійські фіскальні органи (Guardia di Finanza) активно розслідують схеми реекспорту товарів подвійного призначення (високоточні компоненти, електроніка) до РФ через юрисдикції третіх країн.

Висновки до розділу 2

Сучасний італійський медіаландшафт, традиційно позначений високим рівнем плюралізму та багатоголосності, поступово переходить у фазу концептуального переосмислення власних функцій і меж відповідальності. Хоча тривалий час медіа демонстрували схильність до максимально збалансованого подання позицій, нині ця стратегія більше не є визначальною у ситуаціях, де на перший план виходить потреба артикуляції національних інтересів та захисту стратегічних пріоритетів держави.

Така зміна не свідчить про відмову від плюралістичності як цінності, проте позначає рух у бік чіткішої позиційності у питаннях, що впливають на безпекову, політичну й економічну стабільність Італії.

Процес формування оновленої медіапарадигми відбувається поступово й неоднорідно, адже різні типи медіа адаптуються до умов зростання міжнародної турбулентності. З'являється потреба поєднувати відкритість до різних інтерпретацій із виробленням узгодженої рамки, здатної підтримувати національний інтерес в умовах інформаційної конкуренції. Це сприяє виразнішому контуруванню дискурсивних пріоритетів, коли медіа вже не лише фіксують багатоманітність поглядів, а й формують спільний простір безпекових, політичних і ціннісних орієнтацій.

ВИСНОВКИ

У процесі дослідження теми було опрацьовано 90 джерел, 78 з яких є письмовими матеріалами з цифрових ресурсів італійського медіапростору від провідних видань, таких як Corriere della Sera, La Stampa, Il Fatto Quotidiano, Sky TG24 та інших видань загальнонаціонального рівня, таких як Linkiesta, AGC News. Усі матеріали вибірки є текстами, тематика яких відповідає напрямку дослідження безпекового дискурсу.

Також опрацьовано теоретичну методологічну базу дослідження на основі доробків Т. Ван Дейка, Р. Водак, Н. Ферклафа, Г. Шлессінгера, А. Жаботинської, В. Різуна.

За підсумками дослідження сформовано наступні висновки:

Для 27 публікацій, що складають 34,6% текстової вибірки, прослідковується виражений політико-ідеологічний вектор від ліберал-соціалістичного до ліворадикального у системі координат «ліві-центристи-праві». Основними темами, що висвітлюють матеріали даної групи, є питання соціальної нерівності, міграційної політики, витрат на оборонний сектор та підтримки гуманітарних ініціатив, пацифізму та легітимізація діяльності антивоєнних рухів, «екологічного переходу». Наскрізними є заклики до антиурядових виступів, підтримка соціалістичних та комуністичних рухів у всьому світі. Дискурс є здебільшого емоційно забарвленим.

Для 26 публікацій, що складають 33,3% текстової вибірки, прослідковується помірний політико-ідеологічний вектор ліберал-центризму в системі координат «ліві-центристи-праві». Основними темами, що висвітлюють матеріали даної групи, є питання економічної доцільності та політичного прагматизму. Висвітлення суспільно-політичних питань та проблем здійснюється через призми комерційних інтересів, особлива увага приділена дотриманню балансу думок. Дослідженим матеріалам притаманна висока насиченість фактажем та статистичними даними.

Для 25 публікацій, що складають 32,1% текстової вибірки, прослідковується продемократичний політичний вектор у системі координат

«ліві-центристи-праві». Основними темами є питання національної безпеки, захисту від зовнішніх загроз, захисту прав людини, становлення сталого миру, та боротьби із проявами гібридної війни. Наскрізними для матеріалів визначеної частини вибірки є заклики до мобілізації суспільства у зв'язку зі зростанням геополітичних ролей опонентів ЄС, а саме КНР, РФ, Ірану та КНДР.

На прикладі досліджених матеріалів продемонстровано баланс загальноіталійського дискурсу, його витриманість за рахунок вільного доступу учасників суспільно-політичного життя до засобів створення, відтворення та розповсюдження інформації, функціонування демократичних інституцій, що не встановлюють жорстких обмежень за політико-ідеологічними критеріями.

З перспективи дискурсивного вчення, важливість дослідження геополітичних процесів і безпекових аспектів зумовлена формуванням структури, через яку цей простір осмислюється та відтворюється цільовою аудиторією. Безпековий аспект геополітики в дискурсивному вимірі постає як система репрезентацій, наративів і мовних практик у рамках інтерпретації конфліктів, стратегічних партнерств, загроз геостратегічного характеру та відповідних рішень.

У сформованій логіці, безпека постає здобутком артикуляції ризиків, визначення «своїх» й «інших» та «чужих», конструювання образів противника, окреслення просторових зон відповідальності. Медіа, політичні інституції, експертні спільноти та міжнародні організації беруть участь у формуванні дискурсу, який визначає, що вважається небезпекою, які дії є виправданими, а які події набувають статусу потенційної загрози.

Для України дослідження дискурсивних ландшафтів країн Європейського Союзу є питанням стратегічної підготовки та дозволяє адекватно оцінювати ситуацію на внутрішньополітичних рівнях, формувати стратегії реагування при змінах динаміки та випрацьовувати лінії дипломатичної роботи у майбутньому.

Список використаних джерел:

1. Programma Alleanza Verdi e Sinistra. (n.d.). *Verdi e Sinistra*. <https://verdisinistra.it/programma-alleanza-verdi-e-sinistra/>
2. Sinistra è ora: seconda e terza mossa — proposte e interventi sul senso comune. (2024, August 5). *Volerelaluna.it*. <https://volerelaluna.it/che-fare/2024/08/05/sinistra-e-ora-seconda-e-terza-mossa-proposte-e-interventi-sul-senso-comune/>
3. Gaza: non siamo noi che il massacro continui. (2025, April 2). *Volerelaluna.it*. <https://volerelaluna.it/controcanto/2025/04/02/gaza-non-siamo-noi-che-il-massacro-continui/>
4. L'ingegner Fedor Dostoevskij e l'intelligenza artificiale. (2025, April 3). *Volerelaluna.it*. <https://volerelaluna.it/cultura/2025/04/03/ingegner-fedor-dostoevskij-e-lintelligenza-artificiale/>
5. Terni: da Sinistra Italiana un manifesto contro il progetto stadio-clinica. (n.d.). *Umbria24.it*. <https://www.umbria24.it/politica/terni-da-sinistra-italiana-un-manifesto-contro-il-progetto-stadio-clinica/>
6. Imbrattata sede Sinistra Italiana Siracusa. (n.d.). *Meridionews.it*. <https://meridionews.it/imbrattata-sede-sinistra-italiana-siracusa/>
7. Rino Della Negra: un calcio al nazifascismo. (n.d.). *LaSinistraQuotidiana.it*. <https://www.lasinistraquotidiana.it/rino-della-negra-un-calcio-al-nazifascismo/>
8. Sara: comunque un grande 25 aprile. (n.d.). *LaSinistraQuotidiana.it*. <https://www.lasinistraquotidiana.it/sara-comunque-un-grande-25-aprile/>
9. La Resistenza non chiude per lutto. (n.d.). *LaSinistraQuotidiana.it*. <https://www.lasinistraquotidiana.it/la-resistenza-non-chiude-per-lutto/>
10. Il 25 aprile disobbediente: cortei ovunque. (n.d.). *LaSinistraQuotidiana.it*. <https://www.lasinistraquotidiana.it/il-25-aprile-disobbediente-cortei-ovunque/>

- 11.Quirico, S. (2024). *Storia e politica* (XVI, 2). Editoriale Scientifica.
<https://www.editorialescientifica.it/archivio/storiaepolitica/Quirico%20-%20Storia%20e%20Politica%20%20%20XVI%20n%202-2024.pdf>
- 12.Nuovo disordine: transizione geopolitica e militarizzazione dell'Europa. (2025, April 29). *Anticapitalista.org*. <https://anticapitalista.org/2025/04/29/nuovo-disordine-transizione-geopolitica-e-militarizzazione-delleuropa/>
- 13.Vietnam 30 aprile 1975: cinquant'anni fa una vittoria storica, ma a quale prezzo? (2025, April 29). *Anticapitalista.org*.
<https://anticapitalista.org/2025/04/29/vietnam-30-aprile-1975-cinquantanni-fa-una-vittoria-storica-ma-a-quale-prezzo/>
- 14.Fascino e realtà dei BRICS. (2025, April 12). *Anticapitalista.org*.
<https://anticapitalista.org/2025/04/12/fascino-e-realta-dei-brics/>
- 15.Per un disarmo globale sincronizzato. (2025, April 12). *Anticapitalista.org*.
<https://anticapitalista.org/2025/04/12/per-un-disarmo-globale-sincronizzato/>
- 16.Repressione: l'urgenza di Meloni. (2025, April 8). *Anticapitalista.org*.
<https://anticapitalista.org/2025/04/08/repressione-lurgenza-di-meloni/>
- 17.Quali equilibri mondiali di potere? Uno sguardo sugli ultimi 70 anni. (2024, September). *MPS Ticino*. <https://mps-ti.ch/2024/09/quali-equilibri-mondiali-di-potere-uno-sguardo-sugli-ultimi-70-anni/>
- 18.Appunti sull'Europa. (2025, March 5). *Anticapitalista.org*.
<https://anticapitalista.org/2025/03/05/appunti-sulleuropa/>
- 19.Per una campagna contro il riarmo: guerre e imperialismi. (2025, April 10). *Anticapitalista.org*. <https://anticapitalista.org/2025/04/10/per-una-campagna-contro-il-riarmo-guerre-e-imperialismi/>
- 20.Il progetto innovativo di Xi Jinping: tra sperimentazioni pragmatiche e incertezze circa gli esiti risolutivi. (2018, October 15). *Anticapitalista.org*.
<https://anticapitalista.org/2018/10/15/il-progetto-innovativo-di-xi-jinping-tra-sperimentazioni-pragmatiche-e-incertezze-circa-gli-esiti-risolutivi/>

21. Guerra Ucraina-Russia, tregua, Putin, Trump: analisi. (n.d.). *Palermomania.it*.
https://www.palermomania.it/adnkronos/internazionale/esteri/guerra-ucraina-russia-tregua-putin-trump-analisi_3S1sZkDyC1WFeRUjMseXj1.html
22. Europa Verde: Bonelli riletto portavoce governo/opposizioni. (2024, November 30). *IlFattoQuotidiano.it*.
<https://www.ilfattoquotidiano.it/2024/11/30/europa-verde-bonelli-rieletto-portavoce-governo-opposizioni-intervista/7786947/>
23. Putin: riconciliazione ucraini inevitabile, questione di tempo. (2025, May 4a). *IlFattoQuotidiano.it*.
<https://www.ilfattoquotidiano.it/2025/05/04/putin-riconciliazione-ucraini-inevitabile-questione-tempo/7974292/>
24. Xi Jinping visita ufficiale Putin: parata V-Day. (2025, May 4b). *IlFattoQuotidiano.it*.
<https://www.ilfattoquotidiano.it/2025/05/04/xi-jinping-visita-ufficiale-putin-parata-v-day/7974136/>
25. Tortura: organi mancanti, russi restituiscono il cadavere della giornalista ucraina Viktoriia Roshchyna. (2025, April 29a). *IlFattoQuotidiano.it*.
<https://www.ilfattoquotidiano.it/2025/04/29/tortura-organi-mancanti-russi-restituiscono-il-cadavere-giornalista-ucraina-viktoriia-roshchyna/7969943/>
26. Ucraina: Salvini — la guerra finirà grazie a Trump, non all'Europa. (2025, April 29b). *IlFattoQuotidiano.it*.
<https://www.ilfattoquotidiano.it/2025/04/29/ucraina-salvini-la-guerra-finira-grazie-a-trump-non-al-leuropa-io-non-sono-tra-quelli-che-parlano-di-eserciti-europei/7968830/>
27. War-washing: Cagliari, Sardegna, riarmo. (2025, May 6). *IlFattoQuotidiano.it*.
<https://www.ilfattoquotidiano.it/2025/05/06/war-washing-cagliari-sardegna-riarmo/7975035/>
28. Riarmo Germania: AfD. (2025, May 3). *IlFattoQuotidiano.it*.
<https://www.ilfattoquotidiano.it/2025/05/03/riarmo-germania-afd/7957959/>

29. Scienziati contro il riarmo. (2025, March 19). *Corriere.it*.
https://www.corriere.it/opinioni/25_marzo_19/scienziati-contro-il-riarmo-43f1c96f-c34d-481e-9e1d-0edc8df98xlk.shtml
30. La piazza c'è: il popolo è diviso, 30 mila per l'Europa a Roma. (n.d.). *IlManifesto.it*. <https://ilmanifesto.it/la-piazza-ce-il-popolo-e-diviso-30-mila-per-leuropa-a-roma>
31. Le conseguenze del riarmo: gli euroscettici passeranno all'incasso. (n.d.). *EditorialeDomani.it*. <https://www.editorialedomani.it/economia/le-conseguenze-del-riarmo-gli-euroscettici-passeranno-allincasso-k2n1on9q>
32. Manifestazione riarmo: Rizzo, Toscano. (n.d.). *GenovaToday.it*.
<https://www.genovatoday.it/politica/manifestazione-riarmo-rizzo-toscano.html>
33. Il bluff dell'UE sulla ricerca: solo 500 milioni per sfidare Trump contro gli 800 miliardi per il riarmo. (n.d.). *LaNotiziaGiornale.it*.
<https://www.lanotiziagiornale.it/il-bluff-dellue-sulla-ricerca-solo-500-milioni-per-sfidare-trump-contro-gli-800-miliardi-per-il-riarmo/>
34. Germania: Merz manca la fiducia, l'effetto Trump travolge il cancelliere designato. (n.d.). *LaNotiziaGiornale.it*.
<https://www.lanotiziagiornale.it/germania-merz-manca-la-fiducia-leffetto-trump-travolge-il-cancelliere-designato/>
35. A Gaza si muore di fame e in Europa di cautela. (n.d.). *LaNotiziaGiornale.it*.
<https://www.lanotiziagiornale.it/a-gaza-si-muore-di-fame-e-in-europa-di-cautela/>
36. Riarmo Europa: cosa significa. (n.d.). *SkyTG24.it*.
<https://tg24.sky.it/mondo/approfondimenti/riarmo-europa-cosa-significa>
37. L'Eurocamera approva il riarmo UE, ma l'Italia si spacca. (2025, March 12). *ANSA.it*.
<https://www.ansa.it/europa/notizie/europarlamento/news/2025/03/12/leurocam>

[era-approva-il-riarmo-ue-ma-litalia-si-spacca-8f1d15cf-be22-4492-8b69-447add2d07d2.html](https://www.era-approva-il-riarmo-ue-ma-litalia-si-spacca-8f1d15cf-be22-4492-8b69-447add2d07d2.html)

38. Riarmo: investEU, Giorgetti propone “Rearm Europe”. (2025, March 26). *IlPost.it*. <https://www.ilpost.it/2025/03/26/riarmo-investeu-giorgetti-proposta-italiana-rearm-europe/>
39. Piano riarmo Italia già iniziato: esercito, costi. (n.d.). *Today.it*. <https://www.today.it/attualita/piano-riarmo-italia-gia-iniziato-esercito-costi.html>
40. Rearm Europe: la vera ragione del riarmo e rilanciare l’economia, convertire l’industria in crisi. (n.d.). *RadioCittàFujiko.it*. <https://www.radiocittafujiko.it/rearm-europe-la-vera-ragione-del-riarmo-e-rilanciare-leconomia-e-convertire-lindustria-in-crisi/>
41. L’audizione di Tajani e Crosetto sulle missioni internazionali. (2025, April 1). *ANSA.it*. https://www.ansa.it/sito/notizie/politica/2025/04/01/audizione-di-tajani-e-crosetto-sulle-missioni-internazionali_ad0345e5-823e-472d-8010-b79d3a1aec3e.html
42. Von der Leyen: piano per mobilitare fino a 800 miliardi per il riarmo dell’Europa. (n.d.). *ESGNews.it*. <https://esgnews.it/regulator/von-der-leyen-piano-per-mobilitare-fino-a-800-miliardi-per-il-riarmo-delleuropa/>
43. Il riarmo in Europa: tra incertezza, insicurezza e frammentazione. (n.d.). *EticaEconomia.it*. <https://eticaeconomia.it/il-riarmo-in-europa-tra-incertezza-insicurezza-e-frammentazione/>
44. Riarmo europeo: quale paradigma di difesa. (n.d.). *ISPI Online*. <https://www.ispionline.it/it/pubblicazione/riarmo-europeo-quale-paradigma-di-difesa-203733>
45. Piano di riarmo in Italia: situazione attuale sui soldati e piano di sviluppo per le Forze Armate. (n.d.). *GeoPop.it*. <https://www.geopop.it/piano-di-riarmo-in->

[italia-la-situazione-attuale-sui-soldati-e-il-piano-di-sviluppo-per-le-forze-armate/](#)

46. Il riarmo europeo costerà caro alle finanze italiane. (n.d.). *Tempi.it*.
<https://www.tempi.it/il-riarmo-europeo-costera-caro-alle-finanze-italiane/>
47. Riarmo europeo con patrimoniale. (n.d.). *StartupItalia.eu*.
<https://startupitalia.eu/economy/riarmo-europeo-con-patrimoniale/>
48. Riarmo europeo e scontro tra Nord e Sud Italia: Francia e Spagna dicono no a nuovi debiti. (n.d.). *InsideOver.com*. <https://it.insideover.com/politica/riarmo-europeo-e-scontro-tra-nord-e-sud-italia-francia-e-spagna-dicono-no-a-nuovi-debiti.html>
49. Riarmo Europa: voto von der Leyen, partiti. (2025, March 13). *Repubblica.it*.
https://www.repubblica.it/politica/2025/03/13/news/riarmo_europa_voto_von_der_leyen_partiti-424059675/
50. Bruxelles ribattezza “Rearm Europe” dopo le critiche di Italia e Spagna. (2025, March 21). *Euronews.it*. <https://it.euronews.com/my-europe/2025/03/21/bruxelles-ribattezza-rearm-europe-dopo-le-critiche-di-italia-e-spagna>
51. Meno vincoli al debito e più armi “Made in Europe” per investire 800 miliardi. (2025, March 13). *Corriere.it*.
https://www.corriere.it/politica/25_marzo_13/meno-vincoli-al-debito-e-piu-armi-made-in-europe-per-investire-800-miliardi-b6dd4d12-ff96-44ea-8dac-9f9ab4330xlk.shtml
52. Riarmo Italia: costi. (n.d.). *QuiFinanza.it*.
<https://quifinanza.it/economia/riarmo-italia-costi/899618/>
53. Bonelli: riarmo UE follia, von der Leyen, Meloni, Salvini, armi. (2025, March 4). *IlFattoQuotidiano.it*. <https://www.ilfattoquotidiano.it/2025/03/04/bonelli-riarmo-ue-follia-von-der-leyen-meloni-salvini-armi/7900085/>

54. Piano riarmo europeo: spese Italia [video]. (2025, March 29). *L'Espresso.it*.
<https://lespresso.it/c/politica/2025/3/29/piano-riarmo-europeo-spesse-italia-video/53509>
55. Ursula von der Leyen: l'Europa è progetto di pace, Italia trarrà benefici da Readiness 2030. (2025, March 29). *Euronews.it*. <https://it.euronews.com/my-europe/2025/03/29/ursula-von-der-leyen-leuropa-e-progetto-di-pace-litalia-trarra-benefici-da-readiness-2030>
56. Il vertice UE vota riarmo, ma i finanziamenti restano distanti. (n.d.). *IlSole24Ore.com*. https://www.ilsole24ore.com/art/il-vertice-ue-vota-riarmo-ma-finanziamenti-restano-distanze-AGBcDGfD?refresh_ce=1
57. Voto partiti italiani su Re-arm Europe, Parlamento UE. (n.d.). *PagellaPolitica.it*. <https://pagellapolitica.it/articoli/voto-partiti-italiani-rearm-europe-parlamento-ue>
58. Riarmo: sì dall'Eurocamera. (n.d.). *Avvenire.it*.
<https://www.avvenire.it/attualita/pagine/riarmo-si-dall-eurcamera>
59. La corsa al riarmo dell'Europa: ecco il conto per l'Italia. (n.d.). *TorinoCronaca.it*. <https://torinocronaca.it/news/home/473096/la-corsa-al-riarmo-dell-europa-ecco-il-conto-per-l-italia.html>
60. UE approvata la risoluzione sul piano di riarmo europeo. (2025, March 12). *Corriere.it*. https://www.corriere.it/politica/25_marzo_12/ue-approvata-la-risoluzione-sul-piano-di-riarmo-europeo-28c9222b-6d37-48e5-8d60-980e4dd40x1k.shtml
61. Difesa: Eurocamera, piano riarmo. (2025, March 12). *EUNews.it*.
<https://www.eunews.it/2025/03/12/difesa-eurocamera-piano-riarmo/>
62. Conte: oggi un no forte alla “follia” del riarmo dell'Europa. (n.d.). *AltoAdige.it*. <https://www.altoadige.it/italia-mondo/conte-oggi-un-no-forte-a-follia-del-riarmo-dell-europa-1.4042808>

63. Oltre il riarmo: alternative possibili. (n.d.). *RetePaceDisarmo.org*.
<https://retepacedisarmo.org/evento/oltre-il-riarmo-alternative-possibili/>
64. Lomellini, V. (2017). *Il mondo della guerra fredda e l'Italia degli anni di piombo*. Le Monnier Università. <https://www.culturabologna.it/objects/verso-il-2-agosto-un-bisogno-di-memoria-e-giustizia>
65. Van Dijk, T. A. (2015). *Critical discourse analysis*. Discourses.org.
<https://discourses.org/wp-content/uploads/2022/07/Teun-A.-van-Dijk-2015-Critical-discourse-Analysis.pdf>
66. Pace Ucraina-Russia: negoziati Trump, Putin, Zelensky. (2025, November 25). *LaStampa.it*.
https://www.lastampa.it/esteri/2025/11/25/news/pace_ucraina_russia_negoziati_trump_putin_zelensky-15411686/
67. Жаботинська, С. А. (1999). Концептуальний аналіз: типи фреймов. *Вісн. Черкас. ун-ту. Сер. : Філологічні науки*, 11, 12–25.
68. Жаботинська, С. А. (2004). Концептуальний аналіз мови: фреймові мережі. *Мова: наук.-теорет. часоп. з мовознав.*, 9, 81–92.
69. Жаботинська, С. А. (2006). Посесивна конструкція і концептуальні трансформи. In *Мова. Людина. Світ: до 70-річчя проф. М. П. Кочергана* (pp. 178–192). КНЛУ.
70. Карасик, В. И. (2002). *Языковой круг: личность, концепты, дискурс*. Волгоград: Перемена.
71. Коляденко, О. О. (2013). Термін фрейм у лінгвістиці. *Термінологічний вісник*, 139–144.
72. Крайник, О. (2015). Фреймова модель мовленнєвих актів заперечення. *Когнітивна лінгвістика*, 4, 55–60.
73. Минский, М. (1979). *Фреймы для представления знаний*. М.: Энергия.

- 74.Пантелей, М. В. (n.d.). Фреймовий аналіз понятійного складника лінгвокультурного концепту Politician/Політик у британському газетному дискурсі. 47–52.
- 75.Сухомлинова, С. Н. (1987). Динамика восприятия анафоры. *Язык и логическая теория*, 196–202.
- 76.Fillmore, C. J., & Baker, C. A. (2010). Frames approach to semantic analysis. In B. Heine & H. Narrog (Eds.), *The Oxford handbook of linguistic analysis* (pp. 313–340). Oxford University Press.
- 77.Banisar, D. (2023). *Definition of journalist*. Council of Europe. <https://rm.coe.int/tp-david-banisar-definition-of-journalist-2023-uk-/1680b50b02>
- 78.Siebert, F. S., Peterson, T., & Schramm, W. (1984). *Four theories of the press: The authoritarian, libertarian, social responsibility, and Soviet communist concepts of what the press should be and do*. University of Illinois Press. <https://doi.org/10.5406/j.ctv1nhr0v>
79. Duikt.edu.ua. https://duikt.edu.ua/uploads/l_1646_38355209.pdf
- 80.Schlesinger, P. (1987). *Putting “reality” together: BBC news*. Methuen.
- 81.Crimea dichiara l’indipendenza. (2014, March 11). *LaStampa.it*. <https://www.lastampa.it/esteri/2014/03/11/news/la-crimea-dichiara-l-indipendenza-1.35776475/>
- 82.Закон України про внесення змін [№254-К/96]. (n.d.). *Законодавство України*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
- 83.Закон України про внесення змін [№144/19]. (n.d.). *Законодавство України*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/144-19#Text>

84. Donbass: perché la Russia vuole l'Ucraina e non molla. (n.d.). *Corriere.it*.
<https://www.corriere.it/dataroom-milena-gabanelli/donbass-perche-russia-vuole-l-ucraina-non-molla/f1d54ace-af77-11ec-a232-b69d1c970bf4-va.shtml>
85. Ucraina, Donbass: tregua guerra Russia. (2020, July). *VaticanNews.it*.
<https://www.vaticannews.va/it/mondo/news/2020-07/ucraina-donbass-tregua-guerra-russia.html>
86. Difesa europea: titoli, crisi Ucraina. (2025, November 24). *IlFattoQuotidiano.it*.
<https://www.ilfattoquotidiano.it/2025/11/24/difesa-europea-titoli-criisi-ucraina-notizie/8205676/>
87. Ucraina: svolta nei negoziati di pace, bozza 19 punti Russia. (2025, November 25). *Corriere.it*.
https://www.corriere.it/esteri/25_novembre_25/ucraina-svolta-negoziati-pace-bozza-19-punti-russia-3a6a3cf2-30ef-44ae-b5ec-4cc9e70cdx1k.shtml
88. Italia: riconoscimento Palestina. (2025, September). *Linkiesta.it*.
<https://www.linkiesta.it/2025/09/italia-riconoscimento-palestina-giorgia-meloni/>
89. Israele: l'Italia ha un grande ruolo di mediazione. (n.d.). *AGCNews.eu*.
<https://www.agcnews.eu/israele-litalia-ha-un-grande-ruolo-di-mediazione-da-tutti-riconosciuto/>
90. Crosetto: dossier. (2025, November 18). *Corriere Roma*.
https://roma.corriere.it/notizie/politica/25_novembre_18/crosetto-dossier-68b2813e-4d22-4dc2-9dc5-61276b057x1k.shtml